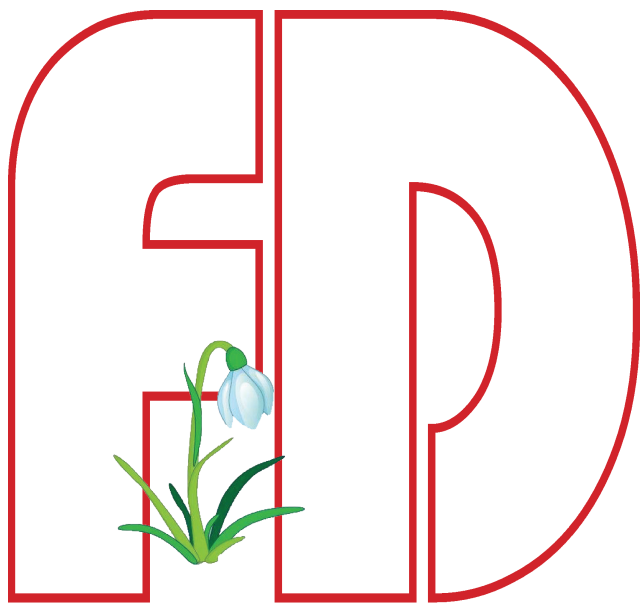

florile dalbe

Premiul Internațional
PENTRU CALITATE ȘI EXCELENȚĂ

"STEUA CALITĂȚII"
Categorii AUR

PARIS 2008

International Gold Award
STAR FOR LEADERSHIP IN QUALITY

20 martie, 2025
Nr. 11-12 (4517-4518)
Preț: 20 lei
Fondat: martie 1941
Serie nouă: 1990

ISSN 1857-3851

www.floriledalbe.md

săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți

Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova

MAXIMA SĂPTĂMÂNII

Fără tradiții, adică fără suflet național, nici o civilizație nu este posibilă.

GUSTAV Le BON (1841-1931), sociolog francez

Acord liric

Emilia PLUGARU

Mărțișor

Ici și colo, pe afară,
Zboară câte-un fulgușor.
Dar e zi de primăvară:
— Soare, pune-ți Mărțișor.

Soarele, de colo sus,
Cu căldură mi-a zâmbit,
De la zâmbetul lui cald
Fulgușorii s-au topit.

Foto-simbol

ORIZONT COGNITIV: De ce? De când? De unde?

DE CÂND purtăm la piept mărțișorul?

Salut, dragă ORIZONT COGNITIV!

Suntem în plină lună martie, care a început cu minunata sărbătoare a Mărțișorului. Cunoșc mai multe legende despre această tradiție populară, dar totuși nu-mi este clar: DE CÂND purtăm la piept mărțișorul? Câte zile trebuie să fie purtat? Ce anume simbolizează el? Se mai întâlnește și la alte popoare acest obicei?

Loredana RUSNAC, elevă
la L.T. „M. Eminescu”

or. Drochia

Știați că tradiția mărțișorului este veche de peste... 8.000 de ani?! Ea datează încă de pe vremea tracilor, iar legenda spune că femeile purtau pe atunci monezi sau pietricele, la care se adăugau fire de lână roșii și albe.

În perioada medievală, copiii, fete și băieți fără deosebire, primeau de la părinți, în dimineața zilei de 1 martie, înainte de răsăritul soarelui, un mărțișor. De acesta se agăța o monedă de argint sau de aur, se purta legat la mână, prins în piept sau la gât. El era scos, în funcție de zona etnografică, la o anumită sărbătoare a primăverii (Mucenici, Florii, Paști, Armindenii) sau la înflorirea unor arbuști și pomi fructiferi (măceș, porumbăr, trandafir, pădurel, vișin, zarzăr, cireș etc.) și agățat pe ramurile înflorite. Se credea că purtătorii mărțișorului nu vor fi arși de soare pe timpul verii, că vor fi sănătoși și frumoși ca florile, plăcuți, dragăstoși și norocoși, feriți de boli și de deochi.

Conform unor legende, firul mărțișorului ar fi fost tors de Baba Dochia, în timp ce urca cu oile la munte. Asemănător Ursitoarelor care torc firul vieții copilului la naștere, Dochia toarce firul anului. De la

români și aromâni obiceiul mărțișorului a fost preluat și de alte popoare din centrul și sud-estul Europei. Obiceiuri asemănătoare se pot întâlni în zona Balcanilor, în Bulgaria, unde sărbătoarea se numește Martenitsa (Мартеница), Macedonia, Albania. Se crede că această tradiție vine de la strămoșii comuni — triburile tracice.

Mărțișorul este, dragii mei deceluși, înainte de orice, un simbol. Așa cum afirmă poetul George Coșbuc, într-un studiu dedicat mărțișorului, acesta este simbolul soarelui primăverii, al cărui chip seamănă cu un ban de argint sau aur.

Și să nu uităm că, în același timp, albul reprezintă, în credința populară, un semn al puterii luminii, al forței binelui. George Coșbuc mai spunea că „...mărțișorul e un simbol al focului și al luminii, deci și al soarelui. Poporul nostru îl cunoaște și îl ține în mare cinste, și îl poartă copiii, fetele și mai rar nevestele și flăcăii, fiindcă el e crezut ca aducător de frumusețe și de iubire”.

În unele județe ale României, mărțișorul este purtat doar primele două săptămâni. În localitățile transilvănene mărțișoarele sunt atârinate de uși, ferestre, de coarnele animalelor domestice, întrucât se consi-

deră că astfel pot fi speriate duhurile rele. În Dobrogea mărțișoarele sunt purtate până la sosirea cocorilor, apoi aruncate în aer pentru ca fericirea să fie mare și înaripată. La noi, în Republica Moldova, mărțișoarele sunt purtate toată luna martie. Nu doar copiii, ci și femeile și bărbații poartă la piept mărțișoare.

De ce purtăm la piept mărțișorul? Explicația a fost dată tot de George Coșbuc:

„Scopul purtării lui este să-ți apropii soarele, purtându-i cu tine chipul cam cu același rost cum purtăm noi o cruce ori un chip al lui Hristos în sân. Printr-asta te faci prieten cu soarele, ți-l faci binevoitor să-ți dea ce-i stă în putere, mai întâi, frumusețe ca a lui, apoi veselie și sănătate, cinste, iubire și curățenie de suflet.” Și tot în același studiu, George Coșbuc mai spunea: „Țăranii pun copiilor mărțișoare ca să fie curați ca argintul și să nu-i scuture frigurile, iar fetele zic că-l poartă ca să nu le ardă soarele și cine nu le poartă are să se ofilească. Poporul mai știe că mărțișorul trebuie purtat ca lucru sfânt, nu așa ca podoabă ori ca jucărie.”

De obicei, la noi el este purtat de la 1 martie până la sfârșitul lunii, când se arată semnele de biruință ale primăverii: până se aude cucul cântând, până ce înfloresc cireșii ori vin berzele sau rândunelele.

An de an, mărțișorul ne readuce speranța, optimismul, credința în mai bine și spor la toate. Din înclăștarea frigului cu razele soarelui, a întunericii cu lumina, după ultimele zvârcoliri din Zilele Babei Dochia, învinge viața, primăvara, soarele.

V-ați gândit, vreodată, că a dăru un mărțișor înseamnă a dăru o fărâma de soare?

Ion ANTON

ABONAREA — 2025

La „Florile Dalbe”
vă puteți abona
oricând!

STIMAȚI PĂRINȚI
ȘI DIRIGINȚI DE CLASĂ,
„Florile Dalbe” înseamnă:

- Un colind pentru mintea și sufletul elevilor de la clasa a II-a până la clasa a XII-a, dar în special pentru cei din ciclul gimnazial;
- Un supliment considerabil de cultură la manualele școlare.

Nu mai stați pe gânduri! Consultați catalogul „Poșta Moldovei” și efectuați abonarea chiar azi! Veți primi revista cu începere din luna aprilie.

Relații la tel.: 022-23-37-78;
022-23-41-95

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru persoane
fizice și juridice:

3 luni — 120 lei
6 luni — 240 lei
7 luni — 280 lei

Următorul număr va apărea pe 3 aprilie a.c.

2025 - Anul Mihai Eminescu

MOMENTUL monumentelor perene (5)

„Impresia care stăruie în noi după lectura poeziilor lui Mihai Eminescu, chiar atunci când nici una din ideile sau imaginile lui nu mai este obiectul unei reprezentări clare, este o impresie muzicală.

Ne gândim la Eminescu așa cum cugetăm la Schumann sau Chopin. Amintirea lui stăruie în noi ca aceea a unei răzlețe fraze muzicale, în care s-a adunat toată puterea cântecului unui mare compozitor. Muzica eminesciană este expresia unui torent de forțe lăuntrice, care au rupt zăgazurile și ne târăsc. De aceea nu este nevoie să ne deschidem poeziei eminesciene, s-o căutăm, să încercăm a ne adapta ei, așa cum este cazul pentru atâți poeți al căror farmec se ascunde și trebuie descoperit. Seducția eminesciană este tiranică și indiscutabilă. Cititorul eminescian are impresia că nu se poate subtrage farmecului care îl învinge. Poetul lucrează asupra lui cu puterile unui magician”.

Cuvinte de înaltă prețuire pentru arta poetică eminesciană Tudor Vianu exprimă și pe marginea relației natură – codru – dragoste în poezia eminesciană: „Ceea ce a văzut și a resimțit cu adevărat Eminescu este pădurea, adâncimea ei răcoroasă, ochiul de apă care se deschide în stuful ei, luxurianța ei vegetală, tainica ei forfotă animală, ducând mintea către lumea de minuni a basmelor. Prin intermediul peisajului de pădure, imaginația lui Eminescu se înlănțuie cu aceea a poporului și imaginile sale se dezvoltă în mituri populare. [...] Dar cu toate că pădurea este un motiv literar general în romantism, el devine la Eminescu experiență directă și covârșitoare. Cine trece nebăgător de seamă pe lângă tot ce înseamnă pădurea în lirica lui Eminescu se lipsește de una din părțile cele mai vii ale inspirației lui. Un cuvânt trebuie spus și despre felul de a fi al iubirii în poezia eminesciană. Eminescu este, în primul rând, un poet al naturii și al dragostei. Primele exegeze eminesciene, acele ale lui Maiorescu și ale lui Dobrogeanu-Gherea, l-au impus ca pe un poet de concepție, remarcabil mai cu seamă prin înălțimea și vastitatea ideilor sale. Lucrul se explică prin aceea că estetica idealistă promovează, chiar după 1870, formula poeziei filosofice. A fost o vreme când marii poeți treceau în primul rând drept gânditori adânci și când mesajul poetic era măsurat după importanța ideilor exprimate. Poate că Eminescu însuși n-a fost străin de această normă a vremii, încât poetica lui este, în parte, orientată de năzuința de a rivaliza cu filosofii și cu poeții filosofi. Și, cu toate acestea, este mai mare nu atunci când meditează asupra rostului existenței, reluând de pildă refrenul hamletic: „A fi?...”, ci atunci când închipuie și cântă, articulând uimirile lui în fața naturii sau când își instrunează lira, pentru a-și spune durerile și fericirile iubirii, dorința, regretul arzător, chemarea și regăsirea după despărțire. Omul iubește în poezia lui Eminescu cu o intensitate care conduce extazul erotic până la limita suferinței și a morții. [...] Lirica eminesciană a fost o băutură întăritoare pentru societatea românească la sfârșitul veacului trecut. Căci, deși îndată după moartea poetului s-a purtat câțva timp masca bardului dezamăgit, reflectând la zădărnicia lumii, deprimată cu adevărat nu sunt decât sugestiile care împrăștiează în noi puterile vieții. Cântecul care ne face să simțim mai intens și mai adânc, acela care fructifică terenul lăuntric este un cântec binecuvântat. Eminescu a fost rapsodul unui astfel de cântec, prin care el a eliberat în sufletul românesc o mare provizie de forțe vii și l-a făcut să anexeze întinse regiuni productive ale vieții interioare”.

Recapitulând, nu putem face abstracție de exegeza călinesciană, remarcabilă prin mai multe puncte de vedere ce o leagă de tradiție și de monumente: „Opera literară a lui M. Eminescu crește cu toate rădăcinile în cea mai plină tradiție și este o exponență deplină, cu toate aspectele romantice, a spiritului autohton. Ea se compune, din cauza scurtimii vieții poetului, din multe proiecte și puține monumente sfârșite”.

În linia maioresciană se înscrie și o altă caracteristică forte călinesciană privind modul poetic eminescian, care merită a fi reținută: „Eminescu e un poet de concepție și asta stârnește pe unii critici. Dar poetul nu filosofează, ci construiește vizionar”.

Tudor PALLADI

E lucru știut, Liceul Teoretic „Orizont”, filiala Buiucani, din capitală (Director, Ali Riza KARAGOZ; directori adjuncți: Valentina BUJOR, Seriff AYRI; reprezentant al Direcției Generale a Liceelor Teoretice „Orizont”, responsabil de relații cu publicul, director al Bibliotecii Virtuale Iclick, Serrac HALIL) este o oază de olimpici ai științelor exacte, ei sunt mândria școlii și a republicii. În pofida afirmației că „cei de la real” se simt fericiți în găoacea lor, liceenii au reușit să ne convingă de faptul că și în mințile concentrate pe formule complicate rămâne loc suficient de visare, poezie și dragoste pentru frumoasa limbă română.

Anul Eminescu este marcat

S-a întâmplat în timpul vizitei pe care noi, colaboratorii săptămânalului „Florile Dalbe”: domnul Ion ANTON, redactor-șef al publicației, poet, prozator, publicist, și subsemnata, am făcut-o elevilor din cele trei clase de a V-a, toți ca unul abonați la revista „Florile Dalbe”. Am acceptat cu plăcere invitația doamnei bibliotecare Valentina CIOBANU și a doamnei Svetlana BURDUJA, profesoară de limba și literatura română și dirigintă a unei clase.

Laura ȚARNĂ dansând pentru Eminescu

Scriitorul Ion ANTON în dialog cu cititorii

Cititorii au fost curioși să afle la ce visa copilul Ion Anton, când și unde și-a publicat prima poezie, cum a devenit scriitor și ce îl inspiră să scrie pentru copii. Am văzut o sală plină de mâini ridicate, de ochi strălucitori și glasuri dornice să fie auzite! Oaspetele a rămas impresionat de inteligența și modul original de a gândi al elevilor. Autorul le-a povestit cum s-a format ca ziarist și scriitor, le-a recitat versuri scrise la vârsta adolescenței, dar și

Din primele clipe ale întâlnirii noastre am rămas surprinși de interesul pe care acești copii îl manifestă pentru lectură, de capacitatea lor uimitoare de a analiza materialele publicate în revistă și a le menționa pe cele mai reușite, mai interesante. Teodora SEVERIN, Ion LAZARI, Daniel DULGHERU, Arsenie RUSANOVSKI, Elisei LABURENCO, Simona RACOVITĂ, Nicolae BOT – sunt doar câteva nume, dintre multe altele, de care doamna profesoară este foarte mândră.

La îndemnul ei, elevii meditează asupra maximelor și cugetărilor lui Mihai Eminescu, publicate în „Florile Dalbe” la rubrica „Lumi-

Luca ROȘCA „Pe lângă plopii fără soț”

Aspect din sală

na spiritului”, încearcă să le raporteze la realitatea noastră, apreciindu-le valoarea inestimabilă. Privitor la articolele de critică literară ale lui Mihai CIMPOI și Tudor PALLADI, acestea reprezintă pentru elevi niște găselnițe de neprețuit în studierea creației eminesciene. Într-un editorial din prima pagină a „F.D.”, dl Ion Anton le-a explicat cititorilor de ce Eminescu este nu doar un poet național, ci și un scriitor de talie universală, poezia lui fiind tradusă în 80 de limbi și citită în 87 de țări ale lumii. În timpul discuției cu redactorul-șef al publicației, elevii au adresat întrebări legate de istoria săptămânalului, titlul lui, subiectele abordate în paginile revistei în diferite perioade.

Riccardo LUCA: „Am o întrebare...”

un grupaj de poezii din cartea „Jocul de-a cuvintele”. El i-a îndemnat să nu uite nicicând de hrana spirituală, care este o condiție importantă în procesul de autoinstruire. Domnia sa le-a oferit elevilor din par-

tea redacției o colecție de reviste „Florile Dalbe” pentru cei care nu au reușit să se aboneze.

Anul Eminescu este marcat de elevi în fiecare zi: prin lecturi, exerciții de exprimare corectă, lucrări de dezvoltare a vocabularului. În cadrul acestei manifestări, copiii

„O, rămâi...”. În interpretarea solistei Jennifer VELCEV, acompaniată de corul „Izvoraș”, a răsunat cântecul „Eminescu” (cond. artistic Stela NEGURA). Iar Laura ȚĂRNĂ și-a exprimat admirația față de Luceafărul poeziei românești printr-un dans plin de grație. Și Delia VALAC i-a făcut o dedicație

Sofia ALBU „O, rămâi...”

de elevi în fiecare zi...

Jennifer VELCEV și corul „Izvoraș”

au prezentat un spectacol literar-artistic în memoria Luceafărului poeziei românești. Fiecare a ales să recite o poezie, să interpreteze un cântec sau un dans care îl apropie mai mult de Eminescu.

Am urmărit cu emoție recitalul de poezie în lectura declamatorilor Ana RUSANOVSKI („Singurătate”), Alexandra STARODUB („Venin și farmec”), Andreea BARBUȚA („Atât de fragedă”), Gabriela TAȘNIC („Când amintirile...”), Ion LAZARI („Criticilor mei”), Ilinca CIUPERCĂ („Un farmec trist și ne-nțeles”). Sofia ALBU a invocat copilăria prin intermediul romanței

Apoi ne-am adunat „La mijloc de codru des” pentru a o asculta pe Teodora SEVERIN interpretând la pian piesa cu acest titlu. Am onorat și invitația pianistului Luca ROȘCA, alături de care ne-am plimbat „Pe lângă plopul fără soț”. Regia tehnică a fost asigurată de Vlad CIOBANU, pianist care ne-a încântat cu celebrul vals al lui Eugen DOGA ...după spectacol.

Am plecat de la Liceul „Orizont” cu bateriile în-

Damian BOSÎI și Alexandru TATARU: „Glossă” în ritm de rap

poetului-nepereche, poezia „Eminescu”. Damian BOSÎI și bateristul Alexandru TATARU au recurs la un mod sui-generis de a prezenta „Glossă”. Rap!

cărcate, în speranța de a reveni cât mai curând în mijlocul acestor copii și profesori minunați, unde dragostea de carte și buna creștere sunt la ele acasă.

Text și foto: Lica MOVILĂ

Debut la „F. D.”

Eminescu

Eminescu, gând curat,
Din izvor nemuritor
Ne-ai lăsat un vis bogat,
Plin de farmec și amor.

Luna tăcută te privea
Când în nopți târzii scriai,
Iar codrul te asculta
Când povești tu îi șopteai.

Luceafărul strălucind
Drumul nopții l-a ținut,
Din cuvinte tu, zâmbind,
O comoară ne-ai făcut.

„Atât de fragedă” Desen de Andreea BARBUȚA, elevă în clasa a V-a „A”

Băiatul cu ochi căprui

E un băiat cu părul de
soare-apus,
Ochii căprui, un dor

nespus.
Privirea lui, un vis pierdut,
Ce mi-a furat tot ce-am avut.

Zâmbește rar, dar când
o face,
Parcă timpul în loc

se desface.
În glasul lui, un cântec
tăcut,

Pe care-l port în suflet,
pierdut.

Nu știe că-n inima mea
arde

O flacăra ce nu se
stinge-n ape.
Dar inima lui nu e

a mea,
E un drum pe care n-am
să-l pot călca.

Și totuși iubesc, deși
mă doare
Privirea lui dulce, dar

nepăsătoare.
Băiatul cu ochii căprui,
departe,

Rămâne în visele mele,
deșarte.

Delia VALAC,
elevă în clasa a V-a „A”

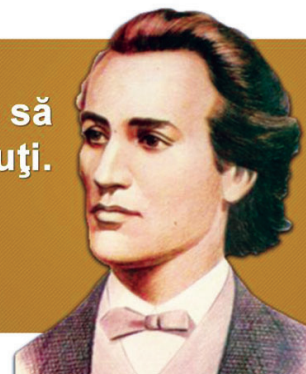

„Sara pe deal”. Desen de Daniel COJOCARI, elev în clasa a V-a „A”

Lumina spiritului

Menirea vieții tale e să
te cauți pe tine însuși.

Mihai Eminescu

MAXIME ȘI CUGETĂRI de Mihai Eminescu

- Științele nu sunt decât ochii muncii.
- Presiunea înjosește, pasiunea înalță.
- Ceea ce istoria nici unui popor din lume n-a scuzat vreodată e lașitatea.
- Mita e-n stare să pătrundă orișunde în țara aceasta, pentru mită capetele cele mai de sus ale administrației vând sângele și averea unei generații.
- Trebuie să fim un stat de cultură la gurile Dunării; aceasta e singura misiune a statului român și oricine ar voi să ne risipească puterile spre alt scop, pune în joc viitorul urmașilor și calcă în picioare roadele muncii străbunilor noștri.
- Aici, în hotarele strâmte ale țării românești, trebuie să se adune capitalul de cultură, din care să se împrumute frații noștri de prin țările de pîmprejur dimpreună cu celelalte popoare mai înapoiate decât noi.
- Lumina nu se aprinde decât pentru cei ce văd, nu pentru orbi.

Leo BUTNARU

LEO-LOGISME

- Lecturile femeii casnice: între bestseller și veselier.
- Ocaziile nefolosite... – unele, în favoarea lecturilor, luminării de minte.
- În lectura poeziei nu sunt avid, hapsân. Mă pot rezuma doar la ce e mai bun.
- Să-l fi citit Ion Creangă pe Blaise Pascal? Francezul: „Je vous écris une longue lettre parce que je n'ai pas le temps d'en écrire une courte”. Al nostru: „am scris lung, pentru că n-am avut timp să scriu scurt”. Îi scria lui Maiorescu, acesta, probabil, știind ce scrisese Pascal.
- Senzație: ceva ce nu produce mare impresie asupra jurnaliștilor care vor să impresioneze cititorii.
- Există excepții psihoindividuale, când un om sau altul pot fi pedepsiți de cărțile citite. Însă cei mai mulți sunt pedepsiți de cărțile necitite.
- Un sfat pentru cititorul de aforisme: țină cont de subiectivitate. Aceasta ar fi ambalajul extraordinar, în care se crede că ar exista adevărul. Doar se crede.
- Aforismul înseamnă respect pentru timpul cititorului, dar în special pentru inteligența acestuia.
- Un aforism poate fi citit într-o mare diversitate de moduri, dar de înțeles – în mult mai puține.

(Va urma)

REPORTAJ FOTOGRAFIC

DARURI ÎN LUNA LUI MĂRȚIȘOR

„Hai mai bine despre copilărie să vorbim, căci ea singură este veselă și nevinovată”. Aceste cuvinte ale lui Ion Creangă, pline de duioșie și dor de anotimpul cel mai frumos al vieții, au fost alese de doamnele bibliotecare drept generic pentru activitățile dedicate mamelor, bunicuțelor, surioarelor, învățătoarelor. O mulțime de copii cuminiți și talentați de la liceele din sectorul Botanica al capitalei

Un mărtișor pentru Ion Creangă

De ziua ta, mămicolo!

O felicitare din inimă

s-au adunat la Biblioteca „N. Titulescu”, dornici de a crea ceva frumos și a împărtăși iubire și recunoștință ființelor dragi. Lăsându-se inspirați de primăvară, cititorii au dat frâu liber imaginației: au pregătit felicitări inspirate, au realizat din

hârtie colorată buchete fermecătoare de trandafiri, au descris cu har și umor portretele mămicilor, le-au înmănat diplome amuzante. Copleșiți de emoții, copiii ai recitat versuri consacrate mamei lor, semnate de poezii lor

îndrăgiți, Grigore Vieru și Vasile Romanciuc.

Cititorii nu au uitat să-și mulțumească și bunicului din Humulești, sărbătorit în prima zi de mărtișor, celui care i-a învățat să-și iubească mama și casa părintească.

INELUȘ

Glume

- Ce știi despre Războiul celor Două Roze?
- Cred că a fost cel mai frumos război din istorie, domnule profesor.
- Cum așa?
- Păi, în loc să se bată oamenii, s-au bătut florile între ele.
- * * *
- Cum pot ajunge mai repede la Bojdeuca lui Creangă? Întreabă un turist pe niște cetățeni din Iași.
- De ce vă grăbiți, bădia tot nu-i acasă, îi răspunde un localnic.
- * * *
- Astăzi problema ta e rezolvată corect, îi zice învățătorul elevului. Nu știi cine l-a ajutat pe tatăl tău?
- * * *
- De ce gen este substantivul „ou”?
- Nu pot răspunde.
- De ce?!
- Pentru că nu știu dacă din el va ieși un cocoș sau o găină!

Povestiri de seama voastră

Silvia URSACHE

UN VIS DEVENIT...
REALITATE

Cu sufletul la gură, băieții au tras iute zăvorul de la ușa cuștii și au deschis-o vraște.

- Hai, leule, ieși afară!

În câteva clipe, din cușcă se arată o matahală flocoasă.

- E leul! Vezi ce coamă are? șopti, încântat, Max, împungând cu degetul întunericul în direcția fiorosului animal.

- Atunci al meu va fi tigrul! căzu de acord Eric și trase zăvorul de la cușca felinei dungate.

- Allez-hop! ordonă Max cu voce fermă, punându-i leului un cerc în față.

Matahala sări, cuminte, prin el. Și tigrul îl asculta, supus, pe Eric. Se ridica în două labe, sărea de pe un postament pe altul, bătând furios din coadă. Peste un timp, dresorii, dar și animalele, obosiți de atâta zben-guială, se așezară să se odihnească un pic. Si adormiră buștean...

Desen de Natalia NÎȘ-PETRENCU

Dimineața, paznicul îi găsi pe cei doi cufundați într-un somn adânc. Max avea în brațe un câine mișos, pe care îl luase drept leu, iar Eric, un cotoi vârgat, care în întuneric semăna cu un tigrul.

(Din cartea „Vine Circul!”)

BRAVO, ISTETILOR!

Iată numele învățecuşilor care ne-au trimis răspunsuri corecte la jocurile publicate în următoarele numere.

Nr. 5-6: Maria MARDARI (s. Micleşti, r-nul Criuleni), Vanessa BOTNARU, Gabriela PÂNZARI (s. Frumoasa, r-nul Călărași), elevii din clasa a III-a „A” de la Liceul Teoretic „D. Alighieri”, mun. Chişinău.

Nr. 7-8: Vanessa BOTNARU.

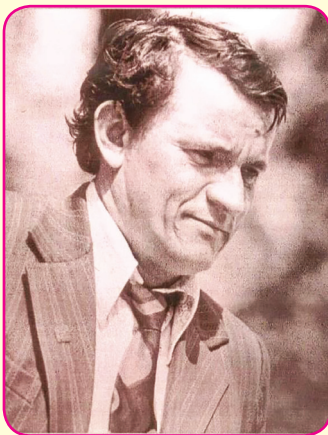
EȘTI ISTET?

Ajută-l pe arici să ajungă la măr. Trimite la redacție rezolvarea corectă a jocului și participă la concursul nostru!

„Primăvara a sosit!” Desen de Adelina POSTOLACHI, elevă în clasa a III-a „D” la Liceul Teoretic „D. Alighieri”, mun. Chişinău

IN MEMORIAM Liviu DAMIAN - 90

Liviu DAMIAN (13.03.1935 – 20.07.1985) s-a născut în satul Corlăteni (Strâm-ba), azi raionul Râșcani. După absolvirea școlii medii din satul natal, studiază la Facultatea de istorie și filologie (USM). A fost redactor adjunct al revistei „Nis-tru”, redactor-șef al Comitetului de Stat pentru Edituri și secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor din republică.

Debut editorial: cartea de poezii „Darul fecioarei” (1963). Din 1965 până în 2004 îi sunt publicate 21 de volume de poezie, printre care: „Ursitoarele”, „Sunt verb”, „De-a baba iarba”, „Un spic în inimă”, „Partea noastră de zbor”, „Mândrie și răbdare”, „Altoi pe o tulpină vorbitoare”, „Inima și tunetul”, „Coroana de umbră”, „Cavaleria de Lăpușna”, „Saltul din efemer” și „Scrieri” (vol. I-II).

Traduceri din: Iustinas Marținchiavicius, Vladimir Solouhin, Pablo Neruda, Iannis Ritsos, Nazim Hikmet ș.a.

Distincții: Premiul „N. Ostrovski” (al fostei URSS (1967), Premiul de Stat al RSSM, Maestru Emerit al Artei și „Insigna de Onoare”.

Verb matern

Verde matern, verb matern –
Codrul te vede veșnic verde,
Nisipul te vede al nimănu,
Mutul te vede al mutului.

Harnic te văd dăruirii cu har,
Fără de sare – duhul sărac.
Marea îți soarbe cuvântul amar,
Munții cu fag stâncă te fac

Când vorba mă minte,
alunec din minte
Și intru supus în infern.
Decât să vântur pe vânt cuvinte
Din marele verb matern.

Mă văd prin vremi ce demult
au apus,
În vârfuri de sulii e capul meu dus
Și-n urmă huma lacomă strânge
Verbe materne – lacrimi de sânge.

Pace, iubito, focului sacru,
colinelor cu umerii oboșiți,
câmpiilor cu sufletul la gură.
Și ție tihnă, visătorule.

Pace pântecului ca flacăra
pruncului țipând a victorie,
brațelor în stare să-l primească
pe micul zeu în univers.

Pace strămoșilor, pace câmpiei
pe care el va trebui s-o are
împărțindu-și zilele cu fiecare
brazdă
și regăsindu-le în ochii celorlalți.

Memorie și pâine îi menesc
așa cum veghe și vis sunt acum
când orice nor pe boltă îmi pare
ba floare de crin, ba stană de fum.

Ispită

Nu de dușmani mi-i frică:
Ei îmi aprind cuvintele,
Ei îmi deschid mormintele,
Ei spada mi-o ridică.

Mă tem de ucenici,
De credincioși pitici.
De rugă și de somn
În preajma unui domn.

Versetul scris de mine
Cărunț pe ochi îmi cade
Cu blestem și lumină
Ca grindina în roade.

Mi-i dor de nemișcare
Ca norului de mare.
Și cad în necuvânt
Ca bobul în pământ.

Suflete

Unde mi te-ascunzi, suflete,
În ce arbori scunzi?
Trec dureri cu mugete.
De ce nu răspunzi?

la puțin din prânz, suflete,
Țintat ca un mânz.
Recunoaște-ți locul, uită-te:
Busuioc pe grinzi.

Recunoaște-ți hamul, suflete,
Și sărută ramul.
Mută-te acasă, mută-te,
Îndulcește-ți neamul.

Lear

Bătrâne Lear, la ce răscruce
De grele patimi omenești
Ai să-mi apari purtându-ți crucea
Copilului cărunț ce ești

Și ai să-mi dai toiagul tău,
Și-mpărăția destrămată,
Și monologu-n prag de hău,
Și nedreptatea pentru-o fată?...

În nopți de gânduri și declin
Eu simt pe frunte cum îmi crește
Și luminează-mpărătește
O coroană de pelin.

Liviu Damian. Portret de Aurel DAVID

Sub laude

Tot ce-i atins de laudă – dispăre.
Am lăudat cetățile – și nu-s.
Păduri am lăudat cu disperare –
Pădurile de pe la noi s-au dus.

Încât mă tem să laud astă pâine
Și apa de la gura alor mei,
Parfumul sfânt al florilor de tei
Și tot ce-n noi statornic mai
rămâne.

Între cuvânt și grele necuvinte,
M-am rătăcit ca-n plase un strigoi –
Și, sfâșiat, de-acolo iau aminte
La foametea de laudă din noi.

Fluiere de lut

Trece anul, trece luna
până-nvăț ce e furtuna.
Trece ora, trece clipa
până știu ce e aripa.
Joaca s-a topit demult,
dar mai sună pentru mine
niște ape cristaline,
niște fluiere de lut...

Cu capul în iarbă
să-adorm, să visez
livada cea rară,
o capră cu iezi.

Fântâna zorită
ca o albină
plină cu apă
și cu lumină

gata să-aline,
gata să-mi spele
umbra din suflet,
dorul de stele.

Strălucire

Fugit irreparabile tempus...
Vergiliu

Fără vârstă e apa,
a ei strălucire.
Fără vârstă e viața
izvorând din iubire.

Și doar clipa aceasta
ce dă-n floare și ține
e de-o vârstă cu roua,
e de-o vârstă cu mine...

TEMA ȘI TEAMA
POETULUI

Regretatului Liviu Damian

De n-ar zbura
din cuibul cuvintelor noastre
păsările nicidecum migratoare
ale demnității de neam,
freamătul străbun al frunzei albastre
de nu s-ar stinge în ele cumva
ca o lumânare de înțelepte proverbe
arzând la o icoană de geam;
de nu s-ar proslăvi răbdarea amară
drept iarbă de leac pentru suflete
bolnave de-atâta povară
de cântec, de doruri prea pline;
de n-ar cădea în verbele noastre
negura înstrăinării de sine,
căci astfel de-ar fi,
ar putea să se-ntâmpale,
că de undeva, dintr-un colț de istorie,
nenăscuți, dar cărunți deja
pe la tâmpale,

să ne sfideze
a semn de-ntrebare
strănepoții
cu sângele lor,
vai, nu roșu,
ci cu totul de altă culoare!

Ion ANTON

APRECIERI

Liviu Damian a venit în poezie cu hotărârea să facă ceva. Înseși titlurile cărților lui merită toată atenția și invită cititorul să mediteze. Pentru mine (aceste titluri) sunt o taină. Ce-i dincolo de ele, de aceleași „Porți îngândurate”? Din poezia poetului nostru în loc de un vânt răcoros, adie Timpul...

Victor TELEUCĂ

Verbul lui Liviu Damian e rădăcinos ca stejarul. Lîmpede ca izvorul. Greu ca bulgărul de țărână. Tremurător ca frunza. Îngândurat ca dealul.

Grigore VIERU

Liviu Damian, poetul inimii și tunetului, al mândriei și răbdării, face parte din generația șazeciştilor basarabeni având toate însemnele unui luptător postlabişian cu inerția ale unui recuperator de întreg ființial național prin restabilirea punților sfărâmate – cu trecutul, cu valorile, cu firescul, cu focul din verb ce vine de dincolo de ieri.

Mihai CIMPOI

Liviu Damian nu a fost singur – a fost alături de generație, a fost alături de înaintași, asociindu-se în ajutorarea celor mai timide încercări promițătoare. Dar făgașul Dumisale s-a profilat mai distinct și datorită unui har aparte al gânditorului, al înțeleptului, al polemistului apărător al sacrelor valori naționale în fața uitării ori a nocivei poluări sufletești.

Ion HADĂRCĂ

Liviu Damian n-a cultivat o lirică directă, ci angajată în sensul academic al noțiunii. Instrumentele preferate de el au fost metafora sugestivă, simbolul polivalent, aluzia fină, echivocul care adevăresc odată în plus tendința constantă de a se smulge dintr-un climat nefavorabil curajului și îndrăzneții indispensabile creatorului autentic.

Ion CIOCANU

PATRIMONIU

Coordonator de pagină: Ion ANTON Nr. 3 (376)

Patrimoniu UNESCO din România

CASTELUL PELEȘ

CASTELUL PELEȘ este un palat din Sinaia, înălțat între anii 1873 și 1914. Construită ca reședință de vară a regilor României, clădirea se află, în prezent, în proprietatea Familiei Regale a României și adăpostește Muzeul Național Peleș.

Castelul Peleș este situat în Sinaia, pe Valea Prahovei (la 44 km de Brașov și la 122 km de București), pe drumul european E60 (DN1). Pe calea ferată există numeroase trenuri care pleacă din Ploiești sau Brașov cu destinația Sinaia.

până în noiembrie. Aici s-au ținut importante întruniri politice, cum au fost Consiliile de Coroană din 1914 (când s-a hotărât neutilitatea României din Primul Război Mondial, care tocmai începuse) și 1925.

Castelul a găzduit multe personalități ale vremii, scriitori, muzicieni, dar și regi și regine. Cea mai importantă vizită a fost aceea a bătrânului împărat al Austro-Ungariei, Franz Joseph, în 1896. Acesta a făcut o mulțime de fotografii cu acel prilej, fiind impresionat de frumusețea și bogăția castelului.

Castelul Peleș din Sinaia, reședința de vară a regilor României, a fost zidit la dorința regelui Carol I al României, după planurile arhitecților Johannes Schultz, Carol Benesch și Karel Liman, și a fost decorat de celebrii decoratori J. D. Heymann din Hamburg, August Bembé din Mainz și Bernhard Ludwig din Viena.

Castelul Peleș este unul dintre cele mai importante edificii de tip istoric din România, având caracter de unicat și este, prin valoarea sa istorică și artistică, unul dintre cele mai importante monumente de acest fel din Europa secolului al XIX-lea. În 1883 are loc inaugurarea oficială a Peleșului, pe care domnitorul l-a văzut ca pe un „sediul” al noii dinastii. Iar așezarea sa pe Valea Prahovei nu era întâmplătoare. Nu departe, la Predeal, era pe vremea aceea granița României cu Austro-Ungaria. Dar, ulterior, după unirea Transilvaniei cu Vechiul Regat, castelul a ajuns să fie amplasat chiar în inima țării.

Peleșul a căpătat apoi o tot mai mare importanță, devenind reședința de vară a familiei regale române, care petrecea aici destul de multă vreme, de obicei din mai

Chiar după inaugurarea sa din 1883, Peleșul a mai suferit modificări, extinzându-se mereu. La forma actuală s-a ajuns abia în 1914 (anul morții regelui Carol I). Castelul are 160 de camere și mai multe intrări și scări interioare. Turnul central măsoară nu mai puțin de 66 de metri înălțime. Pe lângă Peleșul propriu-zis, în zonă au mai fost înălțate încă două construcții mai mici, Pelișorul și Foișorul.

Peleșul are și o sală de teatru, cu o mică scenă și 60 de locuri, plus loja regală. Castelul avea dotări foarte moderne pentru epoca în care a fost construit. De exemplu, plafonul de sticlă al holului de onoare este mobil, putând fi acționat de un motor electric. Încă din 1883, castelul are încălzire centrală. Datorită uzinei electrice proprii, Peleșul a fost primul castel complet electrificat din Europa.

După Castelul Bran, Peleșul este considerat al doilea muzeu din România căutat de turiști. Numai în anul 2024 i-au trecut pragul peste 450.000 de vizitatori din țară, dar și din SUA, Australia, Japonia și Noua Zeelandă.

Sursa: Wikipedia

GLOSAR ISTORIC

DICȚIONAR explicativ

(Urmare din Nr. 7-8 din 20 februarie 2025)

E

• **Eteria** (denumirea întregă, în greacă: **Filikí Eteria**) – societate secretă grecească înființată la Odessa în 1814, născută în urma difuzării în Europa a ideilor revoluțiilor americane și franceze, și care lupta pentru eliberarea Greciei de sub stăpânirea otomană.

• **Etnocentrism** – tendință de a considera inferioare alte etnii în comparație cu propria etnie.

• **Etnogeneză** – procesul de formare a unui popor și a limbii vorbite de acesta.

• **Etnografie** – știință care studiază originea și răspândirea teritorială a popoarelor; modul lor de viață, cultura etc.

• **Etrusci** – popor care a trăit în centrul Peninsulei Italice de la sfârșitul Epocii Bronzului până la cucerirea de către romani în 264 î.Hr.

• **Eurocepticism** – Atitudine de îndoială în legătură cu necesitatea integrării europene.

(Va urma)

SANCTUARUL MEMORIEI

Ion ANTON

MOȘTENIRE

*Prin visele strămoșilor pășteau turme de miei
Și cai împerecheați trăgeau pe-ogoare pluguri,
Iar inimile lor se închinau la zei
Precum se roagă soarelui copacul plin de muguri.*

*O, sufletele lor! Erau ca ciocârlia –
Zburau tot între soare și lotul de pământ.
Ar fi ajuns la ceruri, de nu aveau cu glia,
Ca-ntr-o căsătorie, un prunc de legământ.*

*Prin visurile noastre zvâcnesc rachete-n zbor
Și pluguri viguroase sunt trase de tractoare,
Iar inimile toate se-nchin” la Viitor,
Precum se-nchină soarelui copacul plin de floare.*

*Dar totuși cântă-n noi, ca pe un lan de vii,
Un cor de păsări sacre, pe nume c i o c â r l i i.*

CONCURS: „Numele baștinei mele”

O VATRĂ LINIȘTITĂ ȘI ATRĂGĂTOARE

Satul meu natal se numește Miclești. Este locul unde îmi petrec copilăria și de unde mi se trag rădăcinile strămoșești. Aici am parte de cele mai frumoase clipe alături de cei dragi inimii mele.

Satul meu e o localitate minunată și plină de viață. El se află la hotarul moșiilor dintre Criuleni și Orhei, pe o vale cu deschidere spre sud. E o vatră liniștită și atrăgătoare, cu oameni gospodari și primitori. Baștina mea este situată la o distanță de 32 km de municipiul Chișinău și are o suprafață de circa 0,88 km pătrați. Localitatea a fost fondată în sec. al XV-lea, dar cele mai multe atestări documentare țin de sec. al XVIII-lea. Bătrânii satului povestesc că pe acest loc au fost, mai întâi, două vetre mici cu numele lepurenii și Benghider. Cu timpul, ele s-au contopit și au format un singur sat cu denumirea Miclești.

Fostul conac al boierului Donici, actualmente - utilizat ca școală

Numele satului provine de la numele boierului Miclea, nume care, pe parcursul istoriei, a suferit mai multe modificări: Miclici, Miclescu, Micleușan... Mai târziu, în sec. al XVIII-lea, în urma unor vânzări și cumpărări de moșii, întâlnim în documente dovezi că satul Miclești e stăpânit de familia Donici.

În centrul satului se află un conac al foștilor boieri Donici. Edificiul, fiind cumpărat de săteni de la ultimul lui proprietar, a fost transformat în școală. În preajmă se află un parc vechi de două secole, care înfrumusețează școala. Sunt mândră că învăț în această școală și am posibilitatea să mă plimb cu drag pe aleile parcului.

Satul meu natal este un loc special și va rămâne pentru totdeauna în inima mea.

Alexandra MARDARI,
elevă în clasa a V-a

s. Miclești, r-nul Criuleni

IN MEMORIAM Serafim SAKA - 90

Serafim SAKA (16 martie 1935 - 20 mai 2011) – prozator, eseist și dramaturg român, s-a născut în satul Vancicăuți, județul Hotin. A absolvit Institutul Pedagogic „I. Creangă” din Chișinău (1959). Fost învățător, colaborator la periodicele republicane: „Tinerimea Moldovei”, „Cultura”, „Nistru” și consultant la Uniunea Scriitorilor din Moldova. Frecventează cursurile de scenaristică de la Moscova. Realizează filme documentare la studioul „Moldova-Film”.

Debut editorial: cartea de proză „Era târziu”, 1968. După apariția volumului de interviuri „Aici și acum”, urmează 12 ani de interdicție literară și un lung exil artistic în sine.

Traduceri din: A. Ostrovski, M. Gorki, V. Vișnevski, V. Șukșin, A. Vampilov, M. Bulgakov ș.a. În 1990 călăto-

rește prin opt țări ale Mediteranei – Turcia, Grecia, Italia, Franța, Egipt, Malta, Cipru și Israel. Se întoarce cu un jurnal de călătorie intitulat „Orbirea”. Scrie și piese. „Omul a doua zi” și „Această copilărie îndepărtată” (inspirată din viața și opera lui Ion Creangă) sunt montate la Teatrul „Luceafărul”. A fost președinte al PEN-Clubului Internațional pentru Republica Moldova. Până în 2010 a publicat cărțile: „Vămile”, „Linia de plutire”, „Peregrinările și suferințele spătarului Neculai din Milești”, „Basarabia în Gulag” ș.a.

Premii: Premiul Uniunii Scriitorilor, Premiul de Stat pentru cartea „Pentru tine bat”, 1987.

Distincții: Maestru în Artă, Ordinul „Gloria Muncii” și „Ordinul Republicii”.

Serafim SAKA

URMELE

(Fragment)

...Trenul a ieșit din gara Sulița, fulgerător, lăsând o povară de fum peste câmpie și stâlpii de telegraf. Încolo unul Dumnezeu știe ce este. Până atunci mai departe de Sulița nu călătorisem niciodată. Trenul a intrat într-o pădure și s-a făcut răcoare. A ieșit repede, mă uit atent și văd oameni parcă cunoscuți, casele sunt ca și pe la noi, apoi iar am dat în altă pădure. Umbra copacilor mătură vagoanele de praf și eu mă întind cu o mână până la frunze. Cu greu ajung câte-o frunză, și tot atunci o las din mână, frunzele zboară cât zboară după tren, pe urmă ameteșc și cad sub roți. Pădurea era adâncă, și eu am rupt atâtea frunze! Le-am dat drumul să zboare și roțile le trăgeau sub ele să le taie ca să nu se mai aleagă nimic din ele. E păcat, ce păcat să moară o frunză în plină vară. Andrieș mă roagă să nu mă prind de crengi, pot cădea și ce face el fără mine?

- Astupă-ți gura, că te aude mașinistul.

- Dar de ce rupi atâtea frunze?

- Fac urme să știm pe unde să ne întoarcem.

Trenul o ține la viteza de mai înainte, pădurea rămâne în urmă, mă uit și nu văd decât o mică poiană, care se îndepărtează și nu ne face semn din crengi...

Cine știe unde ne ducem. Dacă nu se oprește, ajungem la graniță și tot una ne oprim. Iar dacă nu și nu, e slut, peste măsură de slut. Pun mâna pe noi și de unde o să știe lumea de ce și pe ce lume au dispărut Andrieș și Danu?

Cu Andrieș e chiar prost de tot. Nu i-a dat nimeni voie să iasă mai departe de mahalaua noastră. Îl știu de la școală. Când era întrebat cât face șase ori opt, începea de la șase ori unu. Și întotdeauna se oprea abia la șase ori zece. Și încă să nu-l întrerupă, că se supăra foc și mușea până ce învățătorul nu-i dovedea, că aritmetica e necesară fiecărui copil, pe care mama îl trimite după cumpărături. Când venea acasă, se lăuda că știe aritmetică și cerea să fie trimis la magazin.

Cu mine e cu totul altă poveste. Nu prea am de la ci-

Serafim Saka. Studiu fotografic de Nicolae RĂILEANU

ne-mi cere voie, am mai călătorit. Trenul s-a oprit fără a tampona. Nici n-am prins de veste când Andrieș a reușit să se strecoare pe sub vagoane până la scara mea...

Tot în acea clipă s-a apropiat de noi un cineva, și acest cineva are două fanioane în mână și o tașcă la șold. Fără să mai aștept s-o facă el, încep a înșira repejor:

- Am vrut să ne plimbăm... Suntem în vacanță...

Andrieș tace, de parcă l-ar fi scos la tablă să povestească de ce-au năvălit românii în Grecia și nu grecii în Roma.

- Pe dumneata, zice necunoscutul, te-am mai văzut plimbându-te cu trenul și în alte zile.

Omul s-a întors, a privit într-o poartă, și eu, văzându-l din spate, l-am recunoscut. E cel din coada trenului. A surâs ascuns... S-a întors și a pășit în direcția unui alt om, care semăna la îmbrăcăminte cu impegatul din gara noastră. Asta m-a pus pe gânduri. Dacă ne dă pe mâna lui, ne-am ars pe toată viața. O să afle satul, maha-

laua și toată școala că suntem niște zbânțuiți. Știu, o să mă scoată în fața clasei și o să mă întrebe scurt: „De ce-i strici și pe alții, dacă tu ești un neastâmpărat?” Andrieș o să iasă curat: băiat cuminte, dar i s-a potrivit unui neascultător, adică mie.

- Nu-ți fă inimă rea, Andrieș! Omul care ne-a cercetat este un bun prieten de-al meu. Ai văzut că m-a recunoscut?

Omul din coada trenului a zâmbit:

- Pe la voi prin gară trec o dată la patru zile.

- Da, la fiecare patru zile. Și pe la cantonul Cucer treceți tot pe la patru zile...

În acea clipă credeam că cei mai fericiți sunt oamenii care au un tren și pot călători încotro și unde vor. Și pe la cantoane o dată la fiecare patru zile.

- Ați mai fost vreo dată pe aici? ne întreabă omul.

Ce să-i spunem?

- Am uitat precis cum îi zice garii, dar dacă ne mai gândim... Am trecut peste mai multe linii, peste traverse, pe sub vagoane și am

ajuns lângă un personal cu locomotiva în direcția satului nostru.

- Noroc! a zis omul nostru altuia, care stătea lângă ușa vagonului.

- Salutare! i-a răspuns celălalt. Cine-s farmazonii?

- Asta e Andrieș, ălălalt – Danu. Vor să-i iei până la Oancea. N-au putut procura bilete, și iar râde la fugă. – Au uitat banii acasă, de data asta a vorbit cu toată seriozitatea.

- A-a-a! Desigur, atâtea griji pe capul lor! zice necunoscutul, care urcase pe scări.

- Dacă ne așteptați în gară, trag o fugă și vă aduc bani, zise Andrieș.

- Desigur, de ce nu?

- Atunci să urcăm? s-a bucurat Andrieș.

Omul nostru din coada trenului ne-a ajutat să ajungem la scară. Abia pe scări am înțeles că totul a fost cât se poate de serios.

- Dar pe dumneata cum te cheamă? îl întreb eu.

- Mișu, a zis omul nostru.

- Să le ajuți să coboare la Oancea! i-a zis însoțitorului de vagon.

- De-am ajunge numai, sărim din mers! a strigat Andrieș tare.

Locomotiva începuse să pufăie.

Abia atunci am înțeles cât de mult seamănă Mișu acesta cu Mișu din sat de la noi. Și acela umblă cu trenul prin gări străine. Poate și în trenul lui călătoresc copii, poate și el îi întreabă cum îi cheamă, le spune numele, îi urcă în personale și-i întoarce acasă. Repet în ritmul roților: Mi-șu, Mi-șu...

Omul care ne-a luat în primire se uită spre noi, iar eu mă uitam în urma celui pe care l-am pierdut printre vagoane. Cum l-o fi chemând oare pe acesta? Pare morocănos și fără chef de vorbă. Poate e supărat, poate așa i-i firea.

Țăcănitul roților îl strigă tot drumul pe omul nostru, și eu repet în minte la nesfârșit, un nume. Prin geamul deschis se vedea un câmp rămânând în urmă, se vedea o pădure venind în întâmpinare, stâlpii de telegraf care vin și se duc. Urmăream roțile, căutam urmele pe care le făcusem din frunze, spre o altă lume, nouă.

Nu le-am găsit nici atunci și nici mai târziu.

De fiecare dată trebuia să fac altele, pentru că de fiecare dată mi le tăiau trenurile.

Aprecieri

Serafim Saka este o sinteză a ceea ce înseamnă spiritualitate românească în materie de expresie literară.

Laurențiu ULICI

Scriitorul Serafim Saka este o prezență intelectuală deosebită în contextul cultural basarabean. El a impus interviul ca gen literar superior simplei alternanțe publicistice „întrebare-răspuns”. Întrebarea, formulată energic, ascuțit (uneori incisiv și incomod), cere răspunsul unei personalități. A ne duce în intimitatea personalității – iată condiția interviului.

Mihai CIMPOI

„Marea culpă” a lui Saka a fost repudierea modelului epic drușian dominant la acea oră... Eroii săi sunt ne-tradiționali, decupați din lumea artiștilor, boemilor, rataților, mediul de viață fiind, de regulă, cel intelectual, urban.

Arcadie SUCEVEANU

Iată un scriitor care experimentând noi posibilități ale prozei, se declară aproape fățîș prin stilul său un antidrușian. O asemenea atitudine e firească, indicând nu atât o reacție negativă, cât căutarea unei experiențe epice originale care n-a avut rezonanțele și audiența convenită în epocă.

Andrei ȚURCANU

Crezul lui Saka, publicistul, constă în a surprinde esența omului din secolul XX, care e un mozaic de idei, gânduri, fapte, Eurii...

Cristina ANTONI

Serafim Saka, contextual vorbind, promovează o proză a cetățeanului cu o tradiție destul de firavă în literatura română și practic inexistentă în cea din Basarabia postbelică. Meritul lui Saka este că a încercat realizarea unei întreprinderi singulare la noi – să dea o proză de idei. (Protagonistul Delaoancea din romanul „Vămile”, de exemplu, împărtășește un crez care i-ar fi făcut cinste și unui Julien Sorel: ori total învins, ori până la capăt învingător).

Felicia CENUȘĂ

Neliniștea sa interogativă și riscul de a-și expune nestrămutat atitudinea față de tot ce mișcă au făcut din S. Saka nu numai omul-atitudine, dar și omul-problemă...

Eugen LUNGU

Nr. 3 (182)

DREPTURILE MELE, CE SĂ FAC CU ELE?

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

ABC-darul egalității

Pentru un mediu de învățare ECHITABIL ȘI DESCHIS

Elevii de la Liceul Teoretic „Olimp”, or. Sângerai, promovează valorile incluziunii și își dezvoltă abilități de comunicare empatică. Ei învață limbaul acceptării prin intermediul unui proiect cu același generic. Recent, au participat la o sesiune de training bazată pe principiile ABC-darului Egalității și realizată cu elevii din clasa a VIII-a „A”. Prin diverse exerciții și discuții, elevii au avut ocazia să se implice activ și să experimenteze empatia și toleranța. Ei au conștientizat cât este de importantă acceptarea diferențelor și colaborarea într-un mediu divers.

Proiectul „Învățăm limbajul acceptării, ediția a II-a” de la Liceul Teoretic „Olimp” este un exemplu

Învățăm limbajul acceptării...

elocvent despre metodele de promovare a incluziunii în școli. Prin colaborarea între profesori și elevi, se creează un mediu de

învățare echitabil și deschis, esențial pentru dezvoltarea unei societăți tolerante și unite.

Dreptul la educație

Școala mea de azi și de mâine

Școala este locul unde fiecare întrebare își găsește răspunsul. Ea este esențială pentru dezvoltarea noastră. Aici ne creștem încrederea de sine și învățăm să legăm prietenii.

Pentru mine școala este foarte importantă. Dimineața mă trezesc cu voie bună și merg la școală. Aici învățăm să fim punctuali, disciplinați, responsabili, să comunicăm cu toți colegii. Îmi place că în fiecare zi aflăm ceva nou și interesant, iar în timpul liber organizăm jocuri distractive. Suntem ghidați cu dragoste de doamna Mariana Mardari.

Învățătoarea noastră este frumoasă, înțelegătoare și cooperantă cu fiecare elev.

Școala mea de mâine o văd dotată cu noi condiții sanitare și mai multe tehnologii informaționale. Eu știu că pentru a avea un viitor de succes este nevoie de cunoștințe, răbdare, multă muncă și implicare în diverse activități încă de pe băncile școlii.

Nicoleta BUSUIOC, elevă în clasa a III-a „C” la Liceul Teoretic „A. Donici”

s. Peresecina,
r-nul Orhei

Elevii de la Liceul Teoretic „M. Eminescu”, or. Dubăsari, au participat la victoria „Siguranța copilului în spațiul virtual”

Copiii cu necesități speciale

Copiii cu necesități speciale sunt mai dependenți de ajutorul altor persoane, în special membrii familiei lor. De aceea, statul trebuie să susțină copiii cu necesități speciale și familiile acestora. Această obligație este strâns legată de dreptul și protecția copilului la susținere socială și economică, dreptul la sănătate și dreptul la educație.

Incluziunea în societate

Statul trebuie să se asigure că copiii cu necesități speciale sunt încadrați în societate pe cât este de posibil. Aceasta poate impune atenție și asistență specială, de exemplu, programe educaționale special pregătite pentru copiii cu necesități speciale, ajutorul unui asistent și activități în centrele publice de zi. Incluziunea în societate impune ca să existe suportul statului, de asemenea, și pentru susținerea măsurilor tehnice necesare, cum ar fi accesul persoanelor cu dizabilități la educație, instituții de sănătate, transport public etc.

Copiii cu o dizabilitate severă pot fi dați în grija instituțiilor speciale doar în cazuri excepționale și când interesele supreme ale copilului cer aceasta. De exemplu, când părinții înșiși nu-i pot acorda copilului grija necesară pentru sănătate și dezvoltare.

„Spune DA prieteniei!” este mesajul elevilor de la Liceul Teoretic „Hyperion”, or. Durlești

Cum ne controlăm emoțiile

Sunt mai puternic decât furia

Într-o zi însorită de vară, Nicu și părinții săi au decis să meargă la grădina zoologică. Nicu era curios să vadă toate acele animale, însă privirea i-a fost atrasă de un koala adorabil care se odihnea într-un copac.

- Vai, ce drăguț este! Mami, vreau și eu un koala! a exclamat Nicu, bătând din palme de bucurie.

- Nu putem lua koala acasă, dragul meu. El are propria lui familie aici. Dacă l-am lua, părinții lui ar fi foarte triști, i-a explicat cu blândete mama.

Dar Nicu nu voia să asculte. A început să tropăie și să strige.

- Vreau un koala! Vreau un koala!

Inima începu să-i bată puternic și repede, capul îi vuia, gâtul i se strângea și ochii i se umpleau de lacrimi. Simțea că se înroșește din cap până-n picioare. În acel moment, auzi vocea unei maimuțe curioase:

- Pst! Hei, tu, de ce ești atât de supărat?

- Pentru că nu pot avea un koala, a răspuns Nicu, furios.

Maimuța s-a gândit puțin, apoi i-a spus:

- Știi, trebuie să înveți să-ți controlezi furia. Există multe moduri de a scăpa de ea. Primul pas e să respiri adânc și să expiri încet.

Neavând încotro, Nicu îi urmă sfatul. A inspirat adânc, umplându-și corpul de aer și apoi a expirat încet.

- Dar tot mă simt supărat!

- Acum, respiră adânc și numără până la zece, a continuat maimuța.

În timp ce Nicu repeta exercițiul de câteva ori, a intervenit și un cangur din apropiere:

- Când ești furios, e bine să faci mișcare. Poți sări, poți face genuflexiuni. Așa scapi de energia negativă!

Atunci, Nicu a început să sară și să facă exerciții. Treptat, a simțit cum furia începu să dispară.

- Poți face orice te face să te simți mai bine – să vorbești cu cineva sau să scrii o scrisoare de scuze, l-a mai sfătuit cangurul.

Nicu s-a gândit bine la cele spuse și și-a dat seama că mama lui avea dreptate. Koala este o creatură sălbatică și are dreptul să fie lăsată în pace, în mediul ei natural. Băiatul a respirat adânc, a numărat până la zece și a făcut câteva exerciții. Nu mai era furios. S-a dus la mama și și-a cerut scuze pentru comportamentul său. Mama a fost foarte mândră de schimbarea atitudinii a fiului său, l-a îmbrățișat strâns și i-a spus:

- În loc de un koala, ce-ai zice să-ți cumpărăm o jucărie nouă?

Nicu a învățat o lecție importantă în acea zi: exprimarea furiei în moduri nepotrivite poate supăra pe cei din jur și chiar să fie o încălcare a drepturilor acestora. Puștiul a decis că le va povesti și prietenilor despre tehnicile practice și ușor de aplicat pentru autocontrol:

- respirația profundă;
- numărarea până la 10;
- exercițiul fizic.

Adaptare după
Elizabeth COLE

AVE TERRA!

Coordonator de pagină: Lica MOVILĂ

Nr. 3 (364)

**Pagină
de cultură
și educație
ecologică**

Cu gândul la maidanezi

METROPOLA ANIMALELOR, O CASĂ A SPERANȚEI?

Azilul nu e cel mai confortabil loc de trai pentru animale. În special, pentru câini, care se atașează ușor de oameni și suferă atunci când sunt respinși și obijduiți.

La Metropola de animale, aflată în subordinea Primăriei municipiului Chișinău, ajung sute de câini vagabonzi sau abandonati. Maidanezii pătrund chiar și pe teritoriile școlilor și grădinițelor, devenind adeseori periculoși pentru societate.

Fiind preocupați de soarta patrupezilor aflați în captivitate, membrii Centrului tinerilor naturaliști din capitală, însoțiți de educatorul **Olesea Ruga**, au mers în vizită la Metropola animalelor. Dar, până să „strângă lăbuța” locatarilor azilului, elevii au discutat cu **Constantin ZARICINI**, șef de sector al acestei instituții, despre măsurile întreprinse în scopul de a le garanta animalelor sănătatea și siguranța (aflarea timp de 15 zile a câinilor în carantină pentru a putea fi exclusă suspiciunea de rabie, tratarea, sterilizarea și vaccinarea lor). Medicul veterinar **Grigore PORCESCU** i-a instruit pe copii cum să se comporte cu animalele, atenționându-i să respecte cu strictețe regulile de igienă după contactarea cu ele.

Suntem gata de plimbare

Patrupezii, distribuiți în țarcuri, i-au întâmpinat pe vizitatori lătrând și dând bucurioși din coadă. Erau dornici de afecțiune și mângâiere, iar ochii lor, plini de rugămintă: „Ia-mă cu tine!” Comunicarea cu animalele a fost sinceră și caldă. Cazurile frecvente de adopție le dau animalelor speranțe. Am observat, însă, și câțiva dulăi frumoși, probabil, abandonati de stăpânii lor, care stăteau resemnați deoparte. Nu mai sperau la nimic.

În afârșit, am vizitat și zona privilegiată, „grădinița”. Cățelușii erau purtați în brațe și răsfățați. Totuși, nimeni dintre copii nu a plecat acasă cu o viată, oricât de mică, deși mulți și-ar fi dorit-o. Cine știe? Poate, după această excursie, unii părinți se vor mai gândi...

La azil vin mulți tineri voluntari, aduc alimente, produse de igienă, fac curățenie, au grijă de câini. Cei mai ascultători și mai sociabili patrupezi sunt obișnuiți să poarte lesă în timpul plimbărilor.

Înainte de a-și lua rămas bun de la noii lor prieteni, copiii de la Centru au avut și ei onoarea de a-i plimba prin curtea Metropolei. Vizita la azil i-a determinat pe unii copii, puțin mai indiferenți, să-și revadă atitudinea față de necuvântătoare, să le acorde grijă și atenție. Iar pe acei care visează la un animal de companie, să-și realizeze dorința făcând primii pași în munca de voluntariat.

Lica MOVILĂ

Ia-mă cu tine!

ANIMALE „CIUDATE”

CRĂIASA BROASCĂ, OCHIOASĂ ȘI „INIMOASĂ”

Pentru o broască ochii sunt un organ extrem de important. Pe lângă faptul că îi asigură vederea, ochii au și capacitatea unică de a ieși din orbite prin contracția puternică a unor mușchi speciali. Datorită acestui dar neobișnuit al naturii, broasca, aflându-se sub apă, vede tot ce se întâmplă la suprafață. Dacă e necesar, își poate lăsa ochii în jos. Acest efort o ajută să-și împingă mai ușor hrana în gură, oricât de mare ar fi (chiar și o șopârlă!). Și mai e ceva! Știați că broasca este cea mai „inimoasă” viețuitoare? Are tocmai... cinci inimi, dintre care una pompează sângele, iar celelalte patru pompează limfa, ceea ce nu permite țesuturilor să înghețe pe timp de iarnă.

File din „Cartea Roșie”

LILIACUL CÂRN

Liliacul cârn *Barbastella barbastellus* este un mamifer din ordinul *Chiroptera*. Preferă să trăiască în păduri seculare și valoroase. Astfel prezența (sau absența) acestei specii poate să ne ofere indicii asupra nivelului de conservare a pădurii. Cel mai mare liliac – *megabat* (sau vulpea zburătoare) – stă agățat

de creangă cu capul în jos, cu aripile desfăcute larg. Liliicii locuiesc în scorburi, pe care le schimbă o dată la câteva zile. Primăvara, pe timp de ploi sau furtună, pot fi văzuți în stoluri prin grădini. Liliacul poate vâna insectele stând pe ramuri sau le transportă la locuința lui pentru a le mânca acolo. Iarna, negăsind insecte, liliicii hibernează în adăposturi subterane (peșteri, beciuri, mine părăsite) sau se deplasează în alte zone, mai calde, deși sunt rezistenți la frig. Adeseori colonii întregi pot fi văzute în crăpăturile peșterilor ori la intrare în peșteri, în formă de ciorchine.

Liliacul este un animal de talie medie, cu bot scurt și bombat. Urechile au formă de triunghi, sunt unite la bază, iar marginile lor interne se ating deasupra capului. Nările se deschid în sus. Corpul, cu lungimea de 45-58 mm, e acoperit de peri lungi și mătăsoși. Are blana de culoare închisă, negricioasă. Aripile îi sunt lungi și înguste. Având un zbor rapid și agil, liliacul nu se îndepărtează mai mult de 7 km de „casă”. Ocolește zonele populate din mediu urban, intră rar în conflict direct cu oamenii, dar este afectat de activitățile silvice neadecvate. Protecția speciei se poate realiza prin păstrarea arborilor scorburoși (7-10 pe hectar), turismul responsabil, evitarea activităților turistice în regiuni muntoase, peșteri în perioada de hibernare a acesteia (1 noiembrie-31 martie).

Cântăm și desenăm natura

PRIMĂVARA

A sosit primăvara. Zăpada albă ca spuma laptelui se topește, curg la vale pâraiașele vesele. Printre ramurile îmbobocite ale copacilor se aud glasuri duioase de păsărele. Albinile harnice trec din floare în floare adunând polen, iar prin văzduh zboară fluturași colorați. În grădini înfloresc ghiociei, vestitorii primăverii.

Adelina MUTRUC, elevă în clasa a III-a „D”
la Liceul Teoretic „D. Alighieri”

mun. Chișinău

Vine primăvara! Desen de Andreea CIOCHINĂ, elevă în clasa a III-a „D” la Liceul Teoretic „D. Alighieri”, mun. Chișinău

CONCURS!

Pagina „Ave Terra!” anunță concursul „**Dragu-mi-i și mult mi-i drag...**” Invităm cititorii să participe cu texte literare (eseuri, poezii, povestiri), mesaje, relatări și desene (fotografii) ce exprimă frumusețea plaiului natal și grija pe care i-o poartă fiecare în parte. Cele mai reușite creații consacrate naturii vor fi publicate în „Florile Dalbe”, iar autorii se vor bucura de premii. Vă așteptăm cu drag!

UNIVERS CULTURAL

Coordonator de pagină: Renata CUPCEA

Nr. 3. (83)

Păstrând tradițiile

FANFARA „STEJĂREL”

Fanfara „Stejărel”, din comuna Cuhureștii de Sus, raionul Florești, condusă de Ghenadie Armașu, este un model pentru multe alte colective de acest fel din țară. Ghidați de conducătorul lor, copiii talentați, „cei mai buni din cei buni”, cum obișnuiește să spună dirijorul, reușesc să cucerească inimi la orice concurs sau festival. Sursa: ziarulnostru.info

O dată la patru ani, susținem testarea pentru titlul „Model”. Până acum am avut două testări. Pe lângă Fanfara „Stejărel”, mai avem și taraful „Miorița”, care, la fel, deține titlul „Model”. Copiii învață gratis. Mai mult chiar, am găsit sponsori, iar elevii primesc lunar pe card câte o sută de lei, o sumă simbolică, dar care pentru ei contează mult, precizează Ghenadie Armașu.

Un regret al lui Ghenadie Armașu este faptul că micii artiști pleacă din colectiv tocmai atunci când devin profesioniști, și asta din cauza că, după ce absolvesc gimnaziul, ei își urmează studiile în alte localități. Dedicarea fiecărui membru al fanfarei este susținută cu pasiune de conducătorul acestuia, care cântă de când se ține minte, iar repertoriul fanfarei este unul deosebit, autentic.

– Nu prea avem partituri pentru fanfara moldovenească. Aici totul depinde de im-

plicarea dirijorului. Eu, spre exemplu, de mic am cântat în fanfara condusă de tatăl meu. Mergeam pe la nunți și astfel am învățat niște melodii excepționale. Partiturile le fac singur și ne străduim să reanimăm cântecele vechi, aproape uitate, cunoscute de bune și străbunei. Din acest motiv, ceea ce cântăm noi nu prea veți auzi la alte fanfare, acesta e stilul nostru, autentic, mai spune conducătorul.

La sfârșitul lunii august, colectivul fanfarei urmează să meargă timp de o săptămână în România, la Slănic Moldova, pentru evoluări și schimb de experiență. Potrivit primarului comunei Cuhureștii de Sus, Vasile Golub, vizita este posibilă datorită unui parteneriat cu Rotary Club Soroca.

Fanfara „Stejărel” și-a pus bazele în anul 2016 și continuă să fie o mândrie a comunității, aducând onoare și recunoaștere prin dedicarea și talentul membrilor săi.

Cu drag de țară și de neam

O FILĂ VEȘNIC VIE...

În conformitate cu Circulara Ministerului Educației și Cercetării din 25 februarie, în perioada 27 februarie – 28 martie în instituțiile de învățământ se desfășoară un șir de activități în cadrul Lunii Memoriei și Recunoștinței. O activitate interesantă în acest sens a avut loc și la Gimnaziul din s. Bujor, r-nul Hâncești.

Șirul de evenimente a început cu lecția tematică, în cadrul căreia profesorii ne-au prezentat materiale didactice interesante de un pronunțat spirit civic. La fel, în instituția noastră a fost organizată o expoziție cu genericul „IN MEMORIAM”, ce a cuprins imagini din timpul luptelor din Transnistria pentru apărarea independenței (1992).

În plus, a avut loc o activitate extrașcolară de sensibilizare a tinerilor cu genericul „Cu drag de țară și de neam”, ghidată de profesorul de istorie Valeriu Milea și profesorul de educație muzicală Sergiu Ștefan. Manifestarea a început cu videoclipul piesei „Transnistria, lacrima mea” din repertoriul lui Iurie

Sadovnic. A urmat un discurs al profesorului de istorie, care a făcut o trecere în revistă a evenimentelor ce au precedat conflictul armat, cauzele și consecințele acestuia. Eleva Nadejda Corja, în baza documentelor studiate, a completat cele expuse de profesor. Subsemnata a prezentat minicercetarea istorică „Cinstirea memoriei participanților la acțiuni militare de apărare a independenței”, realizată pe platforma educațională Canva. Profesorul de educație muzicală a vorbit despre cartea „Oameni din raionul Hâncești”, (autor Denis Roșca), din care am aflat mai multe despre eroii noștri. Expoziția cu fotografii și fragmentul din filmul documentar „Transnistria – dure-

re și speranță”, la fel, au sensibilizat publicul. Despre acele momente de cumpănă trăite pe linia întâi a frontului s-au expus și veteranii din localitate Constantin Răileanu și Victor Rotaru:

– Ne-am dus la război pentru a ne apăra țara. Acele momente când aveam în față un câmp minat, auzeam rafale de împușcături, iar alături cineva dintre camarazii noștri își pierdea viața ne înfioară și astăzi, dar suntem conștienți că ne-am apărat Patria cu demnitate.

Evenimentul s-a încheiat cu interpretarea cântecului „Sus, pe malul Nistrului”, din repertoriul ansamblului etnofolcloric „Plăieșii”, de către elevele Nina Nagomir și subsemnata. Profesorul Valeriu Milea a precizat că războiul din Transnistria a rămas o filă veșnic vie și importantă în istoria Republicii Moldova.

Alexandrina DOBOS, elevă la Gimnaziul Bujor

r-nul Hâncești

Tinere talente

O MICĂ VEDEȚĂ

Mia Rusu este un exemplu impresionant de tânără talentată și determinată, care își urmează pasiunile cu multă dedicare. La doar 12 ani, ea reușește să uimească prin abilitățile sale vocale, iar interpretarea piesei „Adagio” pe scena concursului „Românii au talent” a demonstrat nu doar tehnică, dar și o maturitate artistică rar întâlnită la vârsta ei. Este evident că, pe lângă talentul nativ, munca și suportul familiei au jucat un rol important în dezvoltarea Miei ca artistă.

Tânăra a dovedit că este talentată și foarte ambițioasă, pasiunea pentru muzică descoperind-o la vârsta de cinci ani, atunci când a început să cânte melodiile din filmele și desenele animate pe care le urmărea. Adoră limba franceză, mai ales în combinație cu muzica. Cântă și în limba engleză cu mare succes. Îi place opera franceză, iar artista sa preferată este Adelle.

Mama fetei e cea care a decis să o înscrie la Școala de Muzică. De atunci, Mia a continuat să cânte, dezvoltându-și pasiunea pentru muzică. Părinții ei au susținut-o. Adolescența a participat la toate concertele și festivalurile la care a avut ocazia, dorind să-și dezvolte abilitățile și să-și îmbunătățească performanța. Pasiunile Miei, însă, nu se opresc la muzică. În timpul liber, ea învață să creeze animații pe calculator și studiază programarea, lucrând cu meticulozitate, pentru a înțelege toate aspectele acestui domeniu fascinant. Cu toate acestea, visul ei cel mare este să devină cântăreață de operă. Ceea ce face ca povestea Miei să fie cu adevărat specială este echilibrul între răbdarea și ambiția de a-și atinge visul, dar și înțelepciunea de a ști ce își dorește cu adevărat. Este un model inspirațional pentru mulți tineri care își doresc să urmeze o carieră artistică sau în orice alt domeniu. Lumea muzicii pentru ea este calea pe care trebuie să o parcurgă, învingând toate obstacolele ce vor apărea în viață.

Renata CUPCEA

Petre CRĂCIUN (București)

Rascoala personajelor

Se înțelege, personajele mele sunt cele care s-au răsculat. Ce s-a întâmplat, aflați din povestea în versuri de mai jos. O găsiți în antologia „Aripă de rouă”.

Personajele din carte
M-au trezit în miez de noapte.
la te uită, „Pisicuța”
Mi-a prins mâna cu lăbuța,
Iar „Capra ispășitoare”,
Ceva mai bănuitoare...
S-a urcat în pat la mine
Ca să mă vadă mai bine.
Au sosit cu chef de sfadă
Șoarecii din... Cruciadă,
Chiar și mândrul „Bonaparte”
Mă privește dintr-o parte.
Sunt aici, în toiul nopții,
Toți eroii mei, ai cărții:
Un „Dalmațian de rasă”
Stă cu puiul lui sub masă,
„Arabela” se privește
Din oglindă și zâmbește,
„Azorel” e cam stingher,
Căci i-e teamă de hingher.
Puișorii de pisică
Trag și ei de sforicică,
Au uitat cum este jocul
Și forțează iar norocul.
Vulpile-au căzut la pace
Cu măgarii. N-ai ce face.
Și-au venit din poezie
Într-o dreaptă cumătrie.
Iar lui Moș Crăciun, săracul,
I s-a rupt și astăzi sacul.
Mă trezesc... Odaia-i plină,
Toți se uită. Am vreo vină?
– Ce vreți voi?, am zis cu teamă.
Ați venit să-mi cereți seamă?
Personajul nu vă place,
Nu-i deștept, nu-i perspicace?
Ați dori un rol mai mare
Și desene în culoare?
Ați venit la judecată?
Spuneți ce doriți, odată!
Ce tăcere se așterne...
Mă ridic din pat, din perne.
Oare cine îndrăznește
Să îmi spună ce gândește?
la te uită, o Pisică
Mă înfruntă fără frică,
Încordându-se din coadă:
– Eu am fost în Cruciadă.
Am luptat cu vitejie...
N-aveți pic de omenie!
Ne-au bătut întâi căței,
Iar apoi și șoriceii...
– Am notat, voi lua aminte,
Și vă jur acum, fierbinte,
Că în cartea viitoare
Voi veți fi învingătoare.
– Bine, spune „Ceafă Groasă”,
Dar în cartea cea frumoasă
De Ignat să nu mai fie
Vorba-n nici o poezie.
– Iar Cioara ce vine are?
Nu mai vreau discriminare!
Papagalul are, frate,
Aripile colorate,
Dar în zbor este ca mine...
Zboară el mai sus, mai bine?
– Ai dreptate, spun pe dată,
Dar nu mai fi supărată!
Iată cum „Leul Mitică”
În picioare se ridică:
– Vreau respect, nu se-nțelege
Că sunt cel dintâi? Sunt rege!
Celelalte personaje
Vor și alte avantaje:
Un Arici vrea să-l aleagă
Aricioaica lui cea dragă...
Un Boboc timid de rață
Vrea să știe cum e-n viață,

Colaj: Cristina COVRIG

Murguleț ni se tot plânge
Că mâncarea nu-i ajunge...
În sfârșit, nu e de glumă,
Personajele se-adună,
Mi se-așază-n brațe, -n poală...
E aproape o răscoală.
Iar de vină-i scriitorul,
Tare sumbru-i viitorul!
Mă gândesc să fug de-acasă,
Să m-ascund sub pat, sub masă...
Dar morala nu e bună,
Alte gânduri se adună...
Trebuie să fac paradă
De curaj, s-aduc dovadă
Că sunt cel care învie
Personaje pe hârtie.
Prind avânt, mă-ndrept de șale
Și cobor din pat agale.
– Fraților, eu am credința
Că vă-ncearcă suferința.
Că doriți mai multă faimă,
De uitare vă e spaimă.
Vă simțiți abandonate?
Vreți s-aveți celebritate?
Vă-nțeleg, vă simt avântul,
Dar la mine e... Cuvântul!
Leule, la o adică,
Fac din tine o furnică.
Sau pe Măța supărată
O fac cioară-naripată.
Pe Arici... ce să-l fac oare?
Poate o ciocănitare...
Iar pe vulpi le scot din carte,
Le trimit în altă parte...
Ați vrut să schimbați decorul?
N-ați știut că autorul
Este cel ce vă învață,
Vă dă chip, vă dă și viață
Și apoi vă dă un nume,
Vă trimite-n larg de lume
Personaje de poveste...
Să dați tuturor de veste?
Liniștea ușor se lasă
În odaie și în casă.
Iară cartea se desface,
E a lor, acum le place
Și se duc cu mic, cu mare,
Cumînțele, la culcare.
Iar eu, autorul cărții,
Mă întreb în miezul nopții:
Numai ele-s vinovate
Că-s așa înfumurate?
Oare eu, ca scriitor,
Nu am fost părtinitor?

Ion IACHIM

Eu, Chirică Șchiopul, și bunica

Nuvelă. Fragment

VIZITATORI

Din când în când, la spitalul oncologic vin și vizitatori: rude, prieteni. Nu se rețin mult. Se vede că se tem de boala noastră.

Ieri a venit și mama Crenguței, doamna Aida Mocarevici. O femeie cu chipul îngălbenit, dar acoperit din belșugul cu vopsele, parcă date cu bidineaua. Obrajii roșii, sprâncenele negre-negre, seamănă cu moartea.

Doamna Aida s-a arătat supărată și chiar s-a răstit la doctorul Silviu Bradu: „Domnule medic, aceasta nu-i acolo o boală benignă, ci cancer de sânge. Cancer!”. De parcă doctorul nostru nu știa de ce zace fiică-sa Antonina. A plecat degrabă. Furioasă. Doar tocurele pantofilor ei s-au auzit în pas ofițeresc în lungul coridorului.

Ceva mai înainte l-a vizitat pe Petrică Mogâldea un domn, poate un frate mai mare sau poate tată-său. I-a adus o pereche de încălțăminte, firma Puma. Zăbală zice că-i din piele de cangur! Atunci de ce se numește Puma, și nu Cangur? Zăbală nu prea a reușit să se laude cu Puma lui, mai ales cu șireturile lungi și roșii, care erau mai ceva ca încălțăminte propriu-zisă. Fiindcă în spital se umblă doar în ciupici moi de casă. Așa că a ascuns „animalul” său sub pat.

Și la mine vine, rar, bunica. Nu prea are cu cine lăsa cele câteva găini și găște. Ține și câteva picheri frumoase cu penelul lor pestriț. Dacă se înmulțesc, le dăruiește vecinilor, prietenilor. Arar taie vreo una. Bunica, spre deosebire de gospodarii din sat, nu ține porci. Am citit că femeile papuașilor, adică papuașele, – vă închipuiți? – alăptează purceii nou-născuți! Dacă-s papuașe...

Mi-aduce dulceață de trandafiri, de măceșe, de prune. Și numaidecât zeamă de găină de casă. După ce pleacă bunica, făcându-și cruce și spunând abia șoptit: „Sfântăfecioară-miluieșteneprenoi!”, mîncăm zeama cu Flămânzilă. El, deși îi cam lacom, îmi lasă carnea mie.

Bunica îmi zice: „Chiruță, dragul meu, rabdă că o să te faci bine. Mă rog la Dumnezeu, o să te însănătoșești”. „Și piciorul șchiop o să-l lecuiească Dumnezeu?”. A căzut pe gânduri. Apoi mi-a spus un fel de

poveste. Cică, o babă aducea apă de la o fântână de departe. Căra căldările cu coromăslă pusă pe după gât, pe umere. O căldare era veche, cam crăpată și curgea apa din ea. Cealaltă căldare era bună, nespătată. Căldării sparte i s-a făcut rușine și îi zice bătrânei: „Îmi pare rău: plesnătura mea face să curgă apa”. Cealaltă căldare sare cu gura: „Eu sunt mai bună!”. Bătrâna zice găleții stricate: „Pe partea ta am semănat semințe de flori, căci am știut defectul tău. Acum pe locul unde am mers cu tine crește o cărare de flori”.

„Chiruță, dragul bunicii, trebuie să-i acceptăm pe oameni așa cum i-a dat Dumnezeu, căci chiar și neajunsurile îi pun pe oameni în valoare... Pricepi?”

Am îmbrățișat-o pe bunica. Și am lăcrimat. De necaz, de fericire?

MAMA ȘI TATĂL MEU ESTE BUNICA

Cine sunt eu? La școala din sat băieții cu care mă jucam îmi ziceau Chirușă, învățătoarea mă chema Chiril, bunica, și acum, mă dezmiardă Chiruță, iar fetele, când voiau să mă zădăre, îmi spuneau Chiriac și mai adăugau niște cuvinte dintr-un cântec: „s-ar duce mire, n-are cămașă subțire”.

Mare scofală!

Când o întrebam, foarte rar, pe bunica cine-i tatăl și mama mea, ea îmi răspundea, supărată: să nu-mi vorbești de tat-to! E un fluieră-vânt, care dughe chiar și oloiul din candelă! S-a tot dus pe urlați și nu știu pe unde-i. Nici nu mă interesează. Cât l-am văzut, tot pe șapte cărări umbla. Din chefăluit nu mai ieșea. „Da mama?”. „Și mamă-ta e bună... S-a topit prin țări străine...”.

Deci, n-am nici mamă, nici tată. Am doar bunică. Îmi aduc aminte de mâinile ei. În dosul palmelor, sub piele, are niște vine groase-groase, parcă sunt niște râme umflate care vor să iasă de sub pielea ei. Degetele ei sunt ușoare și lecuitoare. Când mă zgâriam cu vreo sârmă sau îmi dezbatam o unghie de la picior, ea îmi lega rana cu o frunză de pătlagină și durerea îmi dispărea pe dată. Nu cred că bunica este rea, chiar dacă vorbește răstit despre părinții mei, pe care nu-i știu. Mai degrabă, e necăjită. Așa că am să fiu al bunicii și, poate, al Sfântului Chirică Șchiopul...

Desen: Cristina COVRIG

DIVERSTIS

Coordonator de pagină: Mariana GABURĂ Nr. 3 (389)

CASTELE MEDIEVALE

TUNELURILE MISTERIOASE ALE LUI DA VINCI

Recent, cercetătorii au descoperit structuri misterioase sub un castel medieval din Milano, Italia, despre care se știa, după o schiță făcută prin anul 1495 și din surse istorice, că era vorba de pasaje subterane, probabil, destinate soldaților care apărau castelul.

Descoperirea, pe care a anunțat-o revista *Politecnico di Milano*, s-a produs după o serie de cercetări având ca scop digitalizarea structurilor subterane ale Castelului Sforza, reședință a Ducilor de Milano din secolul al XV-lea, prin metode neinvazive, cum ar fi georadarul și scanarea laser.

Leonardo a desenat tunelurile secrete într-o schiță a structurilor defensive care par să fie cele detectate sub Castelul Sforza. Lângă schiță el a scris niște notițe despre Sfântul Iacob, astfel pregătindu-se pentru a crea faimoasa pictură murală „Cina cea de Taină”.

„Descoperirea noastră accentuează influența acestui mare gânditor asupra istoriei și dezvoltării arhitecturale a Castelului Sforza”, a spus Francesca Biolo, arhitecta care a participat la cercetarea tunelurilor. Castelul se întindea cândva pe o suprafață

de aproximativ șase ori mai mare decât cea de astăzi - amprenta la sol a clădirii care este vizibilă în prezent deasupra solului este de aproximativ 40.000 de metri pătrați.

Biolo și echipa ei au intenționat inițial să digitalizeze zona de sub Ghirlanda, un zid exterior protector al castelului, dar, spre surprinderea lor, radarul a dezvăluit un al doilea tunel secret. Acesta este paralel cu primul, la aproximativ 1 metru sub suprafață. Cercetătorii au descoperit și alte tuneluri - aproape toate din cărămidă, cu tavan curbat - inclusiv unul care se îndreaptă în direcția Bazelicii Santa Maria delle Grazie, locul de odihnă al soției ducelui Ludovico Sforza. Sursele istorice spun că ducele îndurerat ar fi ordonat construirea tunelului pentru a avea acces imediat la bazilică.

Sursa: *cnn.com*

Invenții întâmplătoare

COLORANȚII SINTETICI

Sună ciudat, dar este un fapt - vopseaua sintetică a fost inventată ca urmare a unei încercări de a descoperi un remediu pentru malarie. În 1856, chimistul William Perkin, în vârstă de 18 ani, lucra la crearea chininei artificiale pentru tratarea malariei. Nu a inventat un nou remediu pentru malarie, dar a obținut o masă groasă și întunecată. Privind înapoi aproape această masă, Perkin a constatat că avea o culoare foarte frumoasă. Astfel a inventat primul colorant chimic - era vorba de un purpuriu frumos.

Vopseaua lui s-a dovedit a fi mult mai bună decât

orice colorant natural: în primul rând, culoarea sa era mult mai strălucitoare și, în al doilea rând, nu s-a

decolorat și nu s-a spălat. Descoperirea lui Perkin a transformat chimia într-o știință foarte profitabilă.

ISTORIA UNEI FOTOGRAFII

DISPOZITIV ACUSTIC

Văzând această fotografie, oricine s-ar gândi că este o glumă. La o privire mai atentă însă, și-ar da seama că este o fotografie reală. De fapt, are și o inscripție: „Localizator acustic german, 1917”. În poză apare un ofițer inferior și un soldat dintr-un regiment Feldartillerie echipați cu un localizator acustico-optic combinat.

Detector de sunete

Ochelarii erau montați astfel, încât, atunci când sunetul se auzea la întoarcerea capului, putea fi văzut avionul. Unul dintre primele dispozitive concepute pentru radiolocația obiectelor aeriene a fost demonstrat la 26 februarie 1935 de către fizicianul scoțian Robert Watson-Watt, care primise și primul brevet pentru inventarea unui astfel de sistem. Totuși, până atunci locația avioanelor inamice era determinată cu ajutorul diferitelor dispozitive acustice, ca în cazul nostru - o ciudățenie amuzantă.

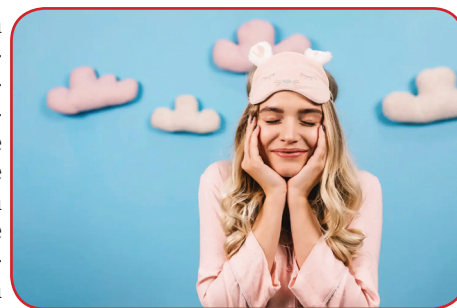
Tehnologii noi

Pijamaua INTELIGENTĂ

Oamenii de știință de la Universitatea Cambridge au dezvoltat o „pijama inteligentă” inovatoare, echipată cu senzori bazați pe inteligența artificială. Această piesă unică de îmbrăcăminte este concepută pentru a urmări diverse tulburări de somn, cum ar fi apneea, chiar în timp ce purtătorul se odihnește.

Pijamaua este lavabilă și a fost creată ca o alternativă comodă la sistemele existente de monitorizare a somnului, care sunt adesea dificil de utilizat. Îmbrăcămintea este echipată cu o serie de senzori ultrasensibili pe guler capabili să detecteze vibrațiile și să localizeze fazele de somn cu o precizie de 98,6 %. Sistemul poate să distingă mișcările normale ale somnului de condițiile patologice precum sforăitul sau apneea.

Pijamalele dezvoltate sunt foarte confortabile și potrivite pentru utilizarea zilnică, notează autorii. Echipa

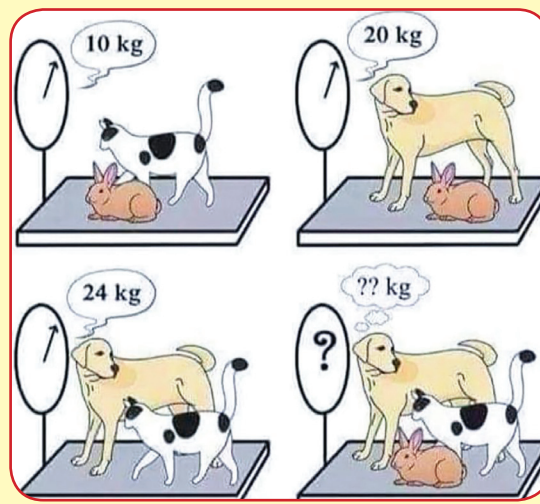

de cercetători a declarat că îmbrăcămintea inteligentă propusă are potențialul de a deveni un nou reper în tehnologia de monitorizare a somnului. Concluziile oamenilor de știință au fost publicate în revista *Proceedings of the National Academy of Sciences*.

Sursa: *independent.co.uk*

Problemă de logică

Au răspuns corect la problema din ediția precedentă Cristian ONOFREI (Chișinău) și Vanessa BOTNARU (Frumoasa, Călărași). Vă așteaptă o nouă încercare în calea obținerii unui premiu demn de cei căror le place matematica. Succes!

Sigrid UNDSET (20 mai 1882 - 10 iunie 1949) a fost o scriitoare norvegiană născută în Danemarca. A început să scrie la o vârstă fragedă și a publicat primul ei roman, „Fru Marta Oulie”, în 1907. În anii următori, Sigrid Undset a publicat o serie de romane realiste care au explorat viața din clasa de mijloc norvegiană. Cele mai cunoscute opere din această perioadă includ „Jenny” (1911), „Vaaren” („Primăvara”, 1914) și „Kransen” („Coroana”, 1920).

Capodopera lui Sigrid Undset este trilogia medievală „Kristin Lavransdatter” (1920-1922), care povestește viața unei femei din Evul Mediu timpuriu. Trilogia a fost un succes

uriaș, aducându-i Premiul Nobel pentru Literatură „în special pentru descrierea plină de forță a vieții Nordului în timpul Evului Mediu” în 1928.

Sigrid Undset este considerată una dintre cele mai importante scriitoare norvegiene ale secolului al XX-lea, cunoscută pentru romane realiste și opere istorice bogate în detalii.

Sigrid UNDSET

CUNUNA

(Fragment din romanul „Kristin Lavransdatter”)

La împărțeala moștenirii lui Ivar Gjesling cel tânăr din Sundbu, în anul 1306, moșia sa din Sil a revenit fiicei sale Ragnfrid și soțului ei, Lavrans Bjorgulfsson. Ei locuiseră până atunci la moșia acestuia, Skog, din Follo de lângă Oslo — de unde se mutară la Jerundgård, în părțile cele mai de sus ale ținutului Silsvollene.

Lavrans era dintr-o familie numită la noi Lagmannssen. Aceasta venise din Suedia cu acel Laurentius Ostgotalagmann, care răpise de la mănăstirea Vreta pe sora prințului Ejelbo, fecioara Bengta, și fugise cu ea în Norvegia. Laurentius a fost bine primit la curtea regelui Håkon cel bătrân, care ținea foarte mult la el și i-a dăruit moșia Skog. Dar după opt ani de ședere în țara noastră, el muri de gălbinare, iar văduva lui, fiică de rege, Folkungedatleren, cum o numea poporul din Norvegia — se întoarse la ea în țară și se împacă cu neamurile ei. După aceea se mărită cu un bărbat bogat din altă țară. Cum Laurentius și cu ea n-au avut copii, Ketil, fratele lui Laurentius, moșteni moșia Skog. Acest Ketil fu bunicul lui Lavrans Bjergulfsson.

Lavrans s-a însurat de tânăr; când a sosit la Sil n-avea mai mult de douăzeci și opt de ani și era cu trei ani mai tânăr decât soția sa. Ca băiat, făcuse parte din garda regelui și se bucurase de o educație bună; dar după însurătoare a trăit liniștit la moșia lui, căci Ragnfrid era cam ciudată și posacă și nu-i era la îndemână printre oamenii din părțile de miază-zi ale țării. După ce a avut nenorocirea să piardă trei fii încă în leagăn, i s-a făcut de-a dreptul urât să mai iasă în lume. Lavrans se

mutase în Gudbrandsdalen, mai mult pentru ca soția lui să fie mai aproape de neamurile și de cunoștințele ei. Când s-au stabilit acolo, aveau numai un copil în viață, care se numea Kristin.

După ce s-au statornicit la moșia Jerundgård, au trăit liniștiți și acolo, nu prea venind în legătură cu alții; Ragnfrid nu părea să se sinchisească mult de neamurile ei, căci nu le vedea mai des decât se cuvenea de ochii lumii. Aceasta se datora, în bună parte, și faptului că Lavrans și Ragnfrid erau foarte cucernici și cu frica lui Dumnezeu, mergeau cu râvnă la biserică, primeau pe slujitorii și oamenii lui Dumnezeu care umblau cu treburi bisericesti sau pelerinii ce treceau în sus, pe valea Nidaros; arătau cel mai mare respect față de preotul parohiei, care locuia la Romundgård și le era cel mai apropiat vecin. Lumea din valea aceea găsea însă că această cinstire a lui Dumnezeu îi costa prea mult cu slujbele și daniile în bani și bunuri, și nu erau de părere că trebuie să se țină posturi atât de strașnice și să se facă atâtea rugăciuni sau să se găzduiască preoți și călugări fără neapărată nevoie.

Dar îndeobște cei de la Jerundgård erau foarte stimați și iubiți, mai ales Lavrans, care era cunoscut drept un bărbat puternic și curajos, dar pașnic, liniștit și cu simțul dreptății, un om care mergea pe calea cea dreaptă; cuviincios din fire, foarte destoinic cultivator de pământ și mare vânător, era îndeosebi ahotnic și priceput la vânătoarea de lupi, urși și tot soiul de animale dăunătoare. În puțini ani, el a luat mult pământ în stăpânire, dar era stăpân bun și săritor la nevoie față de dijmășii săi.

Traducere în română
de Octavian BRÂNZEI

Coordonator de pagină: Octombrina ONOFREI

Gabriela MISTRAL (n. 7 aprilie 1889, Vicuña, Chile - d. 10 ianuarie 1957, New York) este pseudonimul *Lucilei de María del Perpetuo Socorro Godoy Alcayaga*, poetă din Chile.

Creația sa este profund feminină, meditativă, de înaltă emoție lirică și tonalitate post-romantică și uneori simbolistă, în care transfigurează natura aspră a ținutului natal, valorile naționale, copilăria ca vârstă a fragilității, exuberanța tinereții și iubirii, durerea solitară, meditația asupra morții.

Distinsă cu Premiul Nobel pentru literatură „...pentru poezia ei, care, inspirată de emoții puternice, i-a transformat numele într-un simbol al celor mai pure aspirații ale întregii lumi latino-americane” în anul 1945.

Gabriela MISTRAL

CLIMĂ

*Ora serii e cea care-și lasă
sângele desfășurat peste munți.*

*Cineva în această oră suferă;
o femeie-și pierde, nedumerită,
în această inserare, pieptul
zdrobit în strângere bărbătească.*

*Există o inimă unde își duce
această seară vârfurile însângerate.*

*Valea s-a prins de-acum în umbră
și se umple până sus cu liniște.
Privește, însă, cum se-aprinde
de-atâta roșu întregul munte.*

*Eu încep să cânt mereu la această oră
invariabilul cântec despre lucruri.
Voi fi eu cea care scaldă
culmea aceea cu atâta sânge?*

*Îmi duc mâna la inimă și simt
că trupul meu a primit-o.*

ROZA

*Bogatul miez al rozei sângerii
E bogăția ființei tale vii.
Lasă-ți, ca roza, inima-nvoltată.
Nu te închide, neînduplecată,*

*În tine. Înflorește-n joc, în cânt
Și dragostea așteaptă fremătând.
Să nu fii rozei aspră păzitoare:
Te-ar arde înfocata ei splendoare.*

Besos-Sărutări

(fragment)

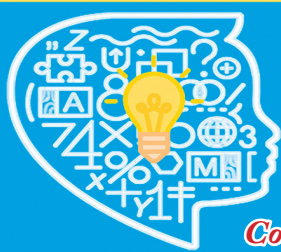
*Există sărutări pe care le pronunță singure
sentița de iubire condamnatore,
sunt sărutări care se dau cu aspectul,
sunt sărutări care se dau cu amintire.*

*Sunt sărutări tăcute, sărutări nobile,
există sărutări enigmatice, sincere,
sunt sărutări pe care doar sufletele le dau reciproc,
există sărutări interzise, adevărat.*

*Există sărutări care ard și rănesc,
există sărutări care înlătură simțurile,
sunt sărutări misterioase care au rămas
o mie de vise rătăcite și pierdute.*

*Există săruturi parfumate, săruturi calde,
care bat în dorințe intime,
sunt pupici care lasă urme pe buze
ca un câmp de soare între două gheață.*

Traducere de Paul Alexandru GEORGESCU

Wunderkind

COPII - MINUNE

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ Nr. 3 (46)

Soluție salvatoare

Sprijin pentru elevi de la elevi

La final de tabără, o fotografie cu ministrul Educației

Dacă ești elev în ultima clasă de gimnaziu și ai trac pentru cel mai greu examen de absolvire – matematica, află că poți fi ajutat de un coleg din clasele mai mari. Ministerul Educației și Cercetării (MEC) propune această soluție salvatoare în cadrul campaniei „Matematica de la egal la egal”.

Astfel, 70 de elevi pasionați de matematică și-au petrecut o parte din vacanța de primăvară rezolvând ecuații și probleme de matematică, dar și învățând cum să-și susțină și să-și încurajeze colegii. Ei au participat la tabăra „Matematica de la egal la egal”, desfășurată în perioada 1-3 martie 2025 la Chișinău. După trei zile de pregătiri intense, tinerii sunt gata să îi ajute pe colegii lor de gimnaziu care au de susținut examenul la matematică în vara anului curent.

Viitorii mentori au participat la ateliere interactive și sesiuni practice, astfel învățând nu doar tehnici avansate de rezolvare a problemelor și exercițiilor, ci și să comunice eficient, să ghideze colegii din clasele mai mici.

„Mentoratul nu este o activitate suplimentară sau un exercițiu de moment,

ci responsabilitatea și oportunitatea de a lăsa o amprentă durabilă asupra viitorului. Prin sprijinul și îndrumarea voastră, puteți schimba parcursul unui elev sau unei eleve, îi puteți oferi încrederea de care are nevoie, inspirația de a descoperi pasiunea pentru matematică sau curajul de a studia mai mult. Educația nu înseamnă doar informare, ci și motivare, iar voi aveți puterea de a face această diferență”, a subliniat Dan Perciun, ministrul Educației și Cercetării în cadrul festivității de închidere a taberei.

La activitate au participat câte doi elevi și un profesor din toate cele 35 de școli model din țară. Printre participanții la acest „maraton” matematic s-au aflat și reprezentanții Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Cimișlia: Justinian PRISĂCARU și Alexandru TAMPIZA, elevi în clasa a XI-a, însoțiți de profesorul lor de matematică, dl Petru Garaba.

În imagine îi vedeți alături de ministrul Educației și Cercetării Dan Perciun.

Viitorii mentori în cadrul atelierelor

La vârsta voastră

DE LA MODELE DIN HÂRTIE LA UN APARAT INOVATIV

Cum poate fi măsurată o moleculă? Multe minți luminate s-au chinuit să afle, iar cel care a găsit soluția este un elev din Franța pe nume Thibault de PERCIN. El a reușit să creeze un instrument inovativ în domeniul chimiei: multimetru, care a fost prezentat în cadrul Concursului „Innovez!”, desfășurat pe 3 martie la Muzeul Arts et Métiers din Paris.

Într-o zi, în timpul unei lecții de chimie, Thibault a fost supus aceleiași provocări ca și alți elevi: a trebuit să convertească greutatea unui eșantion din grame în moli. Găsind acest proces destul de plictisitor și repetitiv, el i-a întrebat pe profesori dacă există un aparat care ar putea automatiza această sarcină. Răspunsul negativ l-a determinat să pună în practică ideea în cauză și să creeze un instrument care face această conversie rapid și eficient. Tânărul inventator a numit noul aparat multimetru.

Multimetru este, de fapt, o balanță capabilă să măsoare molecula —

cantitatea de substanță prezentă într-un atom sau într-un compus chimic. Deși este o invenție simplă, ea vine să rezolve o problemă întâlnită frecvent în laboratoarele de chimie: convertirea greutății unui eșantion în numărul de moli. Chimia este o știință care implică frecvent aceste tipuri de calcule, dar pentru mulți chimiști, procesul poate fi destul de monoton și consumator de timp.

Thibault de PERCIN are 17 ani și vine din Le Pecq, o localitate din regiunea Yvelines, Franța. Din copilărie, a fost fascinat de creație și inovație. Încă de mic, își petrecea timpul construind tot felul de obiecte și modele

Tânărul inventator
Thibault de Percin

de vehicule din hârtie și carton, își amintește mama lui, Caroline. Înce-

Competiție de recital

POEZIA este dimineța omenirii

„Poezia este dimineța omenirii, istoria sentimentelor înălțătoare, îndemnul permanent către bine și adevăr”, spunea Eusebiu Camilar, scriitor și traducător român, membru corespondent al Academiei Române.

Monica Andronic

Monica ANDRONIC învață în clasa a VII-a „C” la Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-Protalent” din Chișinău, iar Anastasia URSU – în clasa a III-a „C”, același liceu. Ambele au predilecție pentru artă, în special pentru arta scenică. Recent, elevele au impresionat juriul Concursului municipal de recital de poezie pentru copii „ARS POETICA”, ediția a II-a, organizat de DGETS a Consiliului Municipal Chișinău.

Competiția n-a fost dintre cele ușoare. Conurenții au avut de îndeplinit mai multe cerințe stricte, precum: dicție și articulație, intonație și expresivitate a vorbirii scenice, ținută scenică, măiestrie interpretativă, valoarea artistică a poeziei recitate, corespunderea categoriei de vârstă. Pe parcursul a trei etape consecutive, Monica ANDRONIC a demonstrat o prestanță de excepție. Ea a recitat fabula

„Lupul și oaia” de Diana Sava Dărănuță, fiind apreciată cu Premiul Mare. N-a rămas cu mult în urma colegii mai mari nici Anastasia URSU, care a câștigat Locul II la concurs cu poezia „Povești de iarnă” de Licuța Pântia.

Anastasia Ursu

Pe data de 21 februarie 2025, elevele și-au ridicat diplomele de merit, dar și premiile bănești, prevăzute de regulamentul concursului. De menționat că Monica Andronic este membră a cercului de dicție și arta cuvântului, condus de doamna Diana Decuseară-Onică, Artistă a Poporului, al cărei îndemn și sprijin le-a avut în perioada pregătirii pentru concurs, iar Anastasia Rusu a fost încurajată și consiliată de doamna Snejana Gogolev-Pahomea, învățătoare și diriginta clasei a III-a „C”.

Felicitări și noi succese, dragi învingătoare!

Cor. „F. D.”

SĂ SCRIM ȘI SĂ VORBIM CORECT!

Rubrică susținută de Gabriela MORARU Nr. 3 (46)

A colabora

„Doar am colaborat împreună.” (Un celebru jurnalist la TVR).

După cum vedeți, îi ia gura pe dinainte și pe cei care au studii serioase!

Verbul „a colabora” este un verb intransitiv care are două sensuri: „a participa alături de alții în realizarea unei acțiuni sau a unei opere care se efectuează în comun; a publica o lucrare într-un periodic sau într-o culegere. (DEX).

Așadar, pleonasmul poate fi ușor evitat: ori spunem „**Doar am colaborat**”, sau „**Doar am lucrat împreună**”.

Pleonasmul FACE RĂU LA LIMBĂ!

Ispravă și izbândă

„După aceste isprave, aceste izbânde...” (Cătălin Măruță, PRO TV).

Două dintr-o lovitură! Pluralul substantivelor feminine se realizează cu ajutorul desinențelor -e (fete) și -i (uși).

Am discutat de mai multe ori despre concurența dintre cele două desinențe și

am ajuns la concluzia că, atunci când avem dubii, folosim dicționarul.

Pluralul corect al celor două substantive este **isprăvi** (g.-d. sing. **isprăvii**) și **izbânzi** (g.-d. sing. **izbânzii**).

Pluralul corect al substantivelor FACE BINE LA LIMBĂ!

Sugestii de lectură

ARTA CUVÂNTULUI ȘI CUVÂNTUL ARTEI POETICE...

**Pe cuib, dansul
festiv al cocostârcilor –
reuniunea.**

Vasile SPINEI

Dat în căutarea... „timpului pierdut” al poeziei, haikuul lui Vasile Spinei își „dilată”/ lărgeste spațiotimpul ideatic și metafizic carte de la carte, atingând astfel, prin limitele „metaforice” ale celui de-al zecelea volum, hotarele criptice ale „soarelui”, cifrei acestuia numerologic vorbind. Unde mai pui că poetul, și la acest prag al „fugii de întomnare” fizice și psihologice, este un explorator fidel al ideii de sine și de poezie, deși o face/ practică în stil și de-o manieră proprie de temut pentru „formaliști” și lipsiți de harul condiției respective, pe care le-o cere forma de versificare sui-generis niponă. Am admirat și am apreciat întotdeauna în arta lui poetică însăși poezia și nu „forme”, fondul lor metafizic, împlinirea acestora dinspre rostirea de sine la toate anotimpurile inspirației deschise citirii eulogice, revelației acesteia finale. Am trăit-o indirect și în cazul volumului de haiku-uri „Fuga de întomnare”, cunoscut într-o desprimăvărare meditativ-lirică neașteptată. Poetul mărturisește despre sine cu mâna pe inimă, cu o franchețe nedisimulată („An nou cu năzbâtii – / anulăm unanım / bătrânețile”), doar rar când se întâmplă că „a treia zi/ cocoșul tot în cântec – / oaspeții nu mai pleacă”). Subțiată până la transparență, ideea de poezie e ca și cum conturată.

Timpul de Sus și de jos trece în felul său deopotrivă ca altădată, însă „cântecul” trebuie cucerit prin inspirație, prin reprezentarea lui eulogică și

prozopopeică, vorba vine. Vasile Spinei deține această magie de înființare a poemului dintr-un suplu imagistic și ideatic. „Surâsul” poetic este unul „deformat”, încăput de „tăcerile” intraductibile ale gestului și împăcarea cu gândul revelat al realității de sine și de adevăr („ultimii la finis – / calul/ consolând călărețul” sau: „ai casei dorm – / pornesc/ opresc trenulețul/ amintirilor”). Replicile savuroase ale haikuurilor denotă înzestrarea autorului de a recupera autenticul printr-o vădită și fericită modalitate de sumarizare eliptică a epicului care deformează lirismul și dă grai sobrietății și plasticității imnice, gnostice și arcadice a cântecului încheiat dintr-un suflu firesc și dureros de omenească („în loc de grauri,/ petrecăreții – / rămas fără cireș”). Beat de „cântec”, personajul meditativ-liric al haikuurilor spineiene este unul văzător de pretutindeni și impresionant de starea lucrurilor nevăzută de oriunde („oameni în felul lor/ morocănoși – / satul fără de cocostârci”) și mai ales de cântecul „tăcerii” („pe vârf de munte,/ sorbind zările – / balsamul tăcerii”) și de setea de libertate („aruncând/ toate ceașurile – / câtă libertate!”). Înșiși „zorii de zi” apar pentru poet ca un „decojit de alter ego,/ revenind mugure”, iar ideea de „iluzie” și de arderea ei „în umbra unei taine” îl fac pe acesta/ pe aceasta să simtă „dureros, scrumul” și „albumul/ cu poze alb-negru” îi apar nicidecum altfel decât un „țintirim reînviat”. Magia și misterul cuvântului în haiku-urile maestrului Vasile Spinei au rolul și fața lor transparentă, iluminate dinăuntru („sub cupolă,/ muzică la orgă – / tăcerea îngerilor”).

Intraductibilul poartă în limbajul poetului de la Bădicenii Sorocii însemnul preaplinului atins de mirarea venind de la sine când ești „salvat/ de a doua respirație – / zarzării în floare”. Inspirația este aceea care face poetul să-și găsească trăirile pe care le îmbracă în haina luminii și le dă graiul cuvintelor suferite/trăite, purtând propria suflare a creatorului. Alte haikuuri („fosta colegă de bancă – / recunoscând-o/ doar după ochi”; „tunete și ploaie – / la poarta încuiată/ câinele pribeag”; ori: „se lungesc nopțile – / devenind tot mai albe,/ tâmpile”; și: „vraja bujorilor – / scos la soare, / covorul de zestre”; sau: „inerție – / dănuind în cerc, câinele/ eliberat din lanț” etc., etc.) demonstrează negru pe alb că poetul își cinstește inspirația ce-i asaltează gândirea alimentată de trăiri profunde și de dorul de viață („frunzele arțarului/ încălzind cuibul/ cocorilor plecați”).

Dispuse grafic în pagină simetric și învelite în mult alb imaculat, aerisite din abundență, hailuurile poetului nostru ne oferă prin insolita și

Interpreți preferați

Cântând cu inima

Cristian Porcari este un tânăr artist din Republica Moldova care rezonează puternic cu publicul datorită talentului său și melodiilor care au ajuns rapid virale. De la participarea sa la „X Factor” la vârsta de 14 ani, unde a cucerit juriul cu vocea sa, până la succesul pe TikTok și piesele care au adunat milioane de vizualizări pe YouTube, calea sa în muzică a fost dominată de multă muncă și pasiune.

Melodia „Pielea ta (Rana-Rana)” este doar un exemplu al impactului pe care l-a avut, iar succesul său continuă să crească, Cristian Porcari fiind deja comparat cu alți artiști celebri din România.

Tânărul își scrie singur textele, bineînțeles cu ajutorul casei de producție din care face parte. Cântă încă de la 7 ani. A ales canto pentru că îi plăcea o fetiță și, iată, a ajuns să compună piese și să facă muzică.

După rezultatele frumoase înregistrate cu piesa „Bolnavi de amintiri” care a adunat peste 2,3 milioane vizualizări, Cristian Porcari lansează single-ul „Dansează cu mine”, inspirat de o poveste de dragoste tragică.

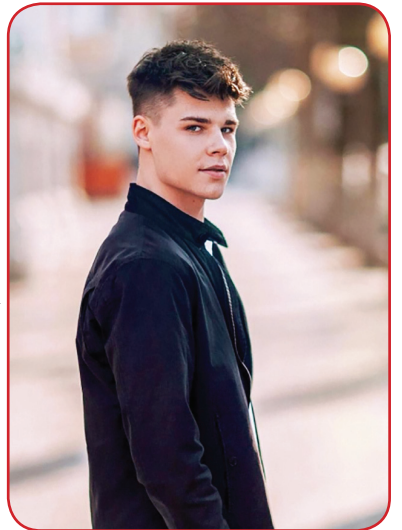
A colaborat cu Cleopatra Stratan la piesa „Închide ușa” și Iuliana Beregoi – la videoclipul „Vecinii de bloc”. Interpretul s-a bucurat și de ocazia de a cânta la un concert al lui Smiley, la Arenele României.

Piese „Ploi letale”, „Anti-iubire”, „Două, noaptea”, „Nu mai vreau”, „Mami” etc. au adunat un număr record de vizualizări pe youtube, fiind admirate de fani.

Din fericire, nu a simțit niciodată vreo presiune, nu a vrut să demonstreze nimic și nici nu și-a dorit să atingă succesul într-un timp scurt. Faptul că este încurajat de părinții lui să urmeze această carieră îi dă și o mai mare încredere pentru visul său.

Următorul pas pentru tânăr este să cânte alături de interpreții din Republica Moldova, artiști de renume precum cei din formația Carlas Dreams, The Motans sau Irina Rimes, dar, mai ales, alături de idolul lui, Inna. Și-ar dori foarte mult să încerce și o colaborare cu Mira, cântăreață din România. Preconizează noi lansări de muzică bună pentru cei mai fideli admiratori.

Renata CUPCEA

vibranta carte de poezie niponă (din trei rânduri, marcată de modelul lor de existență tridimensional și nu numai...) un prilej extraordinar de a pătrunde în taina „tăcerii”, pe care autorul o cântă atât de impresionant, aplecat asupra cuvântului inspirat și cu credință poetică și civică deosebită, dialogând cu nespusul și cu necunoscutul de dincolo de cuvinte și de simțăminte în semn de mare dragoste pentru vocația ce l-a ales deloc întâmplător („firul de păianjen – / în leagăn, polenul/ de viță-de-vie”). El dă strălucire „tăcerii” vorbitoare a necuvintelor ce-i împodobește arta poetică simplă și profundă, sinceră și înălțătoare prin elanul ei sufletească și econom la maximum, prin puținătatea cuvintelor și preamultul trăirilor sentimental-ironice și imnice, bogate în nuanțe și culori, însoțite de replici profunde, de asociații deloc secundare, ci principial fecunde prin planul lor asociativ-disociativ, prin epicul lor vital eliptic și criptic comprimat cu o anume măiestrie dictată de modul poetic al speciei cultivată în cultura literară niponă. Maestrul Vasile Spinei știe cum s-o împământă pe aceasta în solul fertil al limbii române („costișa cu ghiocel – / zburdalnică,/ Baba Dochia”). Apreciabile totodată

și haikuurile lui Vasile Spinei din ciclul Ucraina. Ucraina..., care divulgă atrocitățile la care se dedau agresorii ruși în războiul de ocupație al Rusiei în Ucraina („permisiune/ la vânatul iepurilor – / nonstop la oameni”; „copilul sub vestă/ antiglonț, alături/ ostășul rănit”; „un copil în brațe,/ altul de mână – / hotarul în ceață”; „născuți sub bombe,/ înregistrați în refugiu – / gemenii”; „printre ruine,/ cu o păpușă în gură,/ patrupedul”; „în rucsacul copilăriei cățelul,/ în pungă pisicul – / refugiu”; „subterană – / o mamă alăptează/ pe rând nou-născuții”; „macii ofiliți/ pe câmpul de luptă – / pete de sânge încheat”; „la geam/ copilul înlăcrimat – / încă o zi fără tata”; „un ultim sărut – / ea în pribegie,/ el pe linia de foc” etc.).

Prezentarea grafică excelentă și imaginile inspirate aparținând lui Iurie Foca imprimă ediției o ținută aparte, celebrând cu adevărat arta cărții.

„Fuga de întomnare” consacră un poet șaptezecist desăvârșit al rostirii depline de sine dinspre arta cuvântului și dinspre cuvântul de Acasă al artei poetice, nu în ultimul rând, aureolat de lumina inspirației și de neliniștea metafizică a creației.

Tudor PALLADI

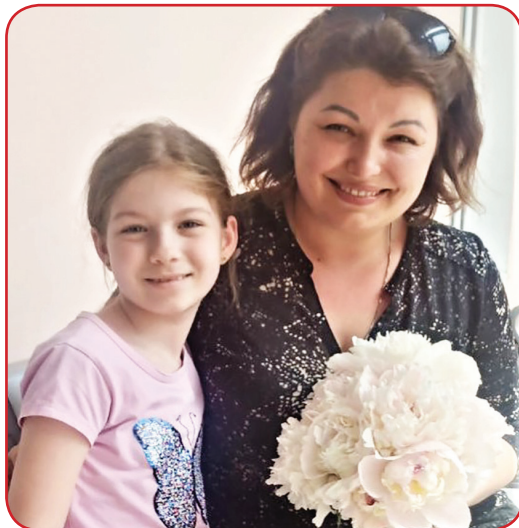

Un copil își pictează visele

Maria Lefter este o fetiță talentată, elevă în grupa pregătitoare la Școala de Arte Plastice „Alexei Șciusev” din capitală. Fiind abia la începutul unui destin artistic, Maria a impresionat deja prin sensibilitatea și harul cu care abordează fiecare lucrare. Pasiunea ei pentru artă o motivează să exploreze constant noi tehnici și stiluri, iar capacitatea extraordinară de a observa detaliile și de a le transpune în imagini pline de emoție și culoare este de-a dreptul remarcabilă.

Maria este, de asemenea, elevă în clasa a IV-a la Liceul „Dimitrie Cantemir” din Chișinău, la care urmează cursuri de teatru și limba chineză. În paralel cu activitatea școlară, se dedică studierii muzicii, învățând să cânte la pian și la chitară. Are o mare pasiune pentru înot și yoga, iar de curând a absolvit Școala de Aritmetică Mentală „Soroban”. Implicarea sa în festivitățile literare ale școlii i-a adus o Diplomă de Merit, iar participarea la olimpiadele școlare o plasează mereu în fruntea clasamentelor.

Maria Lefter a obținut rezultate notabile și la competițiile naționale și internaționale de pictură pentru elevi. La concursul „Alice în țara minunilor” de la Liceul „Dimitrie Cantemir” s-a poziționat pe Locul I, iar la Vernisajul internațional „Pictăm Crăciunul” din 2024, organizat de Școala de Arte Plastice pentru Copii din Kaliningrad, pe Locul II. Acuarelele sale au fost apreciate și la Concursul internațional „Lumea florilor. Cultura și Creația” – un minunat proiect al Fondului „Inițiativa” din Svidnița, Polonia, dar și la cel intitulat „Ornamente Slavone” din Beloiarsk, Rusia. De asemenea, a fost premiată pentru Locul I la Expoziția Internațională-Concurs „Învingător prin Artă”, edițiile a XIII-a și a XIV-a, organizate de Asociația Cultural-Științifică „Vasile Pogor” din Iași.

Maria Lefter cu profesoara Daniela ROȘCA-CEBAN

Deși este deja un nume cunoscut printre elevii ce adoră arta plastică, Maria rămâne cu sufletul deschis la noi provocări și în continuare dornică să învețe de la colegi și de la personalitățile consacrate din domeniu. Participă activ la ateliere de creație și expoziții tematice, studiind lucrările marilor maeștri, mereu în căutarea unor noi surse de inspirație. Devotată întru totul pasiunii sale, își petrece ore întregi experimentând și perfecționându-și abilitățile native.

În calitate de profesori, nu ne rămâne decât să o susținem și să îi dorim mult succes și împlinirea visurilor sale. Cu siguranță, talentul și dedicarea ei o vor conduce spre un viitor artistic strălucitor.

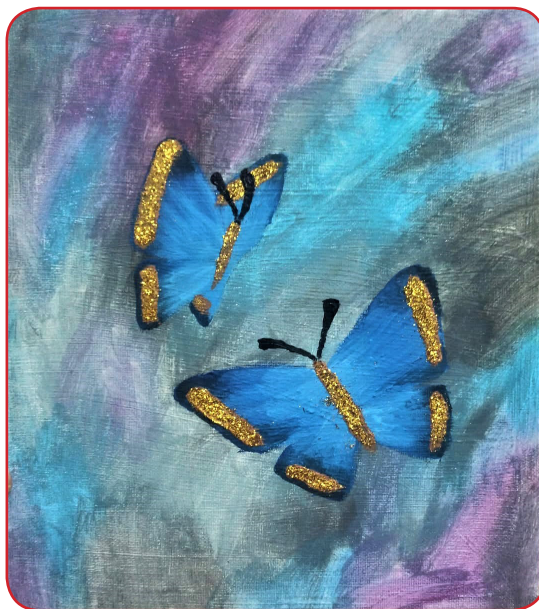
Daniela ROȘCA-CEBAN, dirigintă, profesoară de arte plastice, gradul II, Școala de Arte Plastice „Alexei Șciusev” mun. Chișinău

POMUL COPILĂRIEI

ROMANIȚELE VESELE

FLUTURAȘI LA PRIMUL LOR ZBOR

VISUL PUIULUI DE VULPE

**DIRECTOR –
REDACTOR-ȘEF
Ion ANTON**

ECHIPA REDACȚIONALĂ: Octombriana ONOFREI (secretar general de redacție), Mariana GABURĂ (redactor-coordonator de emisie); Rodica PROCA (contabil-șef); Cristina COVRIG (secretar-tehnoredactor); Eudochia VERDEȘ (scrisori; preocupările adolescenților); Lidia UNGUREANU (literatură, artă și educație estetică); Ludmila MOVILĂ, Renata CUPCEA (actualitate școlară și organizații pentru copii).
Tel.: redactor-șef – 022-23-37-78; anticamera – 022-23-43-28; contabila – 022-23-36-77; secțiile: 022-23-41-95; secretariat – 022-22-52-49.

Procesare
computerizată:
„FLORILE
DALBE”

„Florile dalbe” index PM 21238
str. Pușkin, 22, Casa Presei, 2012, or. Chișinău
E-mail: contact@floriledalbe.md

Instituția Publică Publicația Periodică Săptămânalul “Florile Dalbe”
Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova.
Reînregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003600093431 din 11 august 2008

Tipărit la Tipografia BLITZ POLIGRAF S.R.L.,
Chișinău, str. Vlaicu Părcălab, 45

Com. nr. 2047
Tiraj – 1870 ex.

